

هنر خواندن و نوشتن بلوچی

ع، ص، خیاط

مترجمین: اسماعیل چشم نور، حسن درتکیده (جام)

(نگارش دوم، مهرماه ۱۳۹۳ دشتیاری - بلوچستان)

بلوچی مئی وتی شہدیں زُبان انت

بلوچی ہر بلوچء نام ء نشان انت

بلوچی زبان شیرین خودمان است

زبان بلوچی نشان ہر بلوچ است

ا ئے وانینگ ء ر ہبند پجا آورتگیں پارسى زبان ء توانایی هانى بنيادء سرجم
 كُنگ بيتگ. وانگء لكگء ازمء زمان په هماكسان كه سنداش ده سالء
 برزانت ء هوش ء سماش متوسط به بيت داں ۳۰ جلسہ ء (پانزده روچ) و په
 شش سالء مستريں چكاں ۶۰ جلسہ انت. تهنا هما مربى تواننت يات بتيگيں
 مدت ء بوانين أنت كه وانینگ ء ر هبنداں گوں وتى لوٹ ء واھگ ءمپت ء مان
 ۳ بنجا ء يات به گرانٹ.

جمعیت دفاع از کودکان کار و خیابان(پاسگاه نعمت آباد-خ زمزم -خ - متین)

jamiyat.defaa@gmail.com

یاری آموزش راه امید(تهرانپارس- شهرک امید)

omid.blogfa.com Markaz – e –

بنیاد همدلان کودک و نوجوان

info@hamdelan.org

ما وانگ ء لگ ء ازم ء وانینگ برنامگ ء هزمتکار مال دشتیاری ء منطقه ء
 چه دل ء جهلانکی ء چه توامین مهروان ء زانشت دوستال ائے منطقه ء، همئی
 پیم چه اداره ی آموزش و پرورش دشتیاری ء کار مسترال ، چه شورای اسلامی
 بخش پلان ء دشتیاری و چه آموزگار ء فرهنگ دوستین دبیرال سک باز منت
 وارین.

آگال اشانی کمک ء مدت ء همراهی مه بیت انت ائے مزنیلیں کار آسرکنگ نه
 بتیگ آت.

انچش چه توامین مردم نهادین سازمان که مال تهران ء هست انت چه جمعیت
 دفاع از کودکان کار ء خیابان، بنیاد همدلان ء کودک و نوجوان و انجمن حامی منت
 واریل همئی وڈء چه دانشورین رجانکارال واجه اسماعیل چشم نورء حسن
 درتکیدہ (جام) که په رد ء بند کنگ ء بلوچی کتابانی که سه ماه ء مدت ء شپ ء
 روچ جهداش کتگ، باز باز منت وارین.

وانگ ء لگ ء ازم ء یارء أبیل اجتماعی عدالت ء هزمت ء آنت

آذر ماه ۱۳۹۳ دشتیاری

ما یاوران طرح آموزش هنر خواندن و نوشتن در منطقه دشتیاری صمیمانه از تمام مردم مهربان و دانش دوست منطقه، همچنین از مسئولین اداره آموزش و پرورش دشتیاری، شورای بخش پلان و دشتیاری و نیز از آموزگاران و دبیران بسیار سپاسگزاریم؛ بدون همیاری و کمک های بی دریغ آنان این طرح به سرانجام نمی رسید.

از سازمان های مردم نهاد در تهران شامل جمعیت دفاع از کودکان کار و خیابان، بنیاد همدلان کودک و نوجوان و انجمن حامی سپاسگزاریم. تشکر خود را از مترجمین گرامی، آقایان اسماعیل چشم نور و حسن درتکیده(جام) و دوستان عزیزشان که برای تدوین کتاب های بلوچی به مدت سه ماه، شبانه روز زحمت بسیار کشیدند ابراز می داریم.

یاوران هنر خواندن و نوشتن در خدمت عدالت اجتماعی

آذر ماه ۱۳۹۳ دشتیاری

ب ، پ ، ت ، ج ، چ ، د ، ر ، ز ، ژ

، س ، ش ، ک ، گ ، ل ، م ، ن ، و ،

ہ ، ی .

آ مانند: آپ ، آ مانند: آپس ، اُ مانند: اُشتر

ا مانند: استار ، ای مانند: ایران ، او مانند: او

ٹ . ڈ . ط . ر . ع . ل . ے

جدول آواہا

ا : آ ، آ ، ای ، او ، اُ ، اے ، اُو

ب : با ، بَ ، بی ، بو ، بُ ، بے ، بُو

پ : پا ، پَ ، پی ، پو ، پُ ، پے ، پُو

ت : تا ، تَ ، تی ، تو ، تُ ، تے ، تُو

ج : جا ، جَ ، جی ، جو ، جُ ، جے ، جُو

چ : چا ، چَ ، چی ، چو ، چُ ، چے ، چُو

د : دا ، دَ ، دی ، دو ، دُ ، دے ، دُو

ر : را ، رَ ، ری ، رو ، رُ ، رے ، رُو

ا: آ ، اَ ، ای ، او ، اُ ، اے ، اُو

ز: زا ، زَ ، زی ، زو ، زُ ، زے ، زُو

ژ: ژا ، ژَ ، ژی ، ژو ، ژُ ، ژے ، ژُو

س: سا ، سَ ، سی ، سو ، سُ ، سے ، سُو

ش: شا ، شَ ، شی ، شو ، شُ ، شے ، شُو

ک: کا ، کَ ، کی ، کو ، کُ ، کے ، کُو

گ: گا ، گَ ، گی ، گو ، گُ ، گے ، گُو

ل: لا ، لَ ، لی ، لو ، لُ ، لے ، لُو

م: ما ، مَ ، می ، مو ، مُ ، مے ، مُو

ا : آ ، اَ ، اِ ، اُ ، اَو ، اِی ، اُ ، اَ ، اِ ، اُ

ن : نا ، نَ ، نِ ، نِ ، نو ، نِ ، نِ ، نِ ، نُ

و : وا ، وَ ، وِ ، وِ ، وو ، وِ ، وِ ، وِ ، وِ

ه : ها ، هَ ، هِ ، هِ ، هو ، هِ ، هِ ، هِ ، هِ

ی : یا ، یَ ، یِ ، یِ ، یو ، یِ ، یِ ، یِ ، یِ

آپ (آب) - آس (آتش) - آسک (آهو) - آه - آرت (آرد)

- آ (آن) - آپس (آسب) - آست - آه - ا (ای) -

ازم (فن) - باخت - باسک (بازو) - بانک - بال

- تار - باج - بند - بس - برپ (برف)

بنز - بیم - بور (غنچه) - بود (توان، جرأت، همت) - بوپ (تَشک) -

- توپ - بد - پنج - بنگ - بو -

بیل - بیست - پس (بز) - پوست - پیر -

پاد (پا) - پنت (پند - پیاده) - تست - پُست -

پول - پیچ - یچ (وا) - پُل (گُل - دُرَت بوداده) - پیش (برگه)

نخل خرما) - پیگ (بیه) - پارک - پُچ (لباس) - پیل (فیل) -

پارس (فارس) - پکر (فکر) - پَرش (فَرش) - تاس -

تاج - تُرک - تاک (بَرگ - پَنجره) - تیچ (سبدنان) - تیر

- تُوک (داخل) - تور - تَب (علاقه) - تَپ (تَب) - تَهت

(تخت) - تُرس (تَرس) - تیز (تُند) - تَنک (تَنگ) - تود (توت)

- تیم - تیگ (تیغ) - تین (ساج) - تاب (کَج) - تو

(تُو) تج (نیش) - تُوک (داخل) - جَو (جُو) - جا - جام (ظرف)

- جان (بدن-جان) - جاک (سروصدا) - جن -

جُتک (جُفت) - جَشَن - جَن (زَن) - جَنگ (گُنجشک) -

جَنگ - چاک - چاپ (کَف زَدَن - دَسْت زَدَن) - چَرپ

(چَرَب) - چَرَم - چِه (آز) - چَت (بام) - چَتَر -

چا (چای) - چَنگ - چات (چاه) - چل (چرک) - چَپ

- چَپَس (چَسَب) - چَم (چشم) - چَش (درخت چش) -

چی - چین - چیز - دات (داد) - داس -

داگ (سرخ کردن پیاز - داغ) - دَر - دُر (گوشواره بزرگ) - دیر -

دُز (دُزد) - دَشْت - دَرز - دَپ (دَهان) -

دَرَس - دَرَد - دَم (استراحت) - دُمب (دُم) - دل -

دیر (دور) - دوست - دُوگ (دوغ) - رَه - راه -

رُوچ (خورشید-روز) - رَنج - رُوت (روده) - را - رُب -

رُمب (گروه) - راست - راز - رَد (اشتباه) - رام -

رتک (ریخت) - رَنگ - رَب - رَگ - ریک (ریگ)

- ریش - رَسَم - زال - زَهَر (تلخ) - زَلپ (زُلف)

- زبر - زَهَم (شمشیر) - زیت (زود) - زی (دیروز) -

زُور (نیرو) - زَرَد - زَنگ - ژیمب (تاریک) - ساز -

ژند (خسته) - ساپ (پاک) - سال - سَر - سَرَد -

سَد - سیم - سل (زشت) - سار (عاقل) - سُسْت

— سند (سن-جداکن) — سی — سیر (عروسی) — سہم —

سانگ (خواستگاری) — سبز (آبی) — سُس — سمج (فہم) —

سود — سُوہر (سرخ-طلا) — سنگ (سنگ) — سوسک —

شال — شک — شکل — شر (خوب) — شرم — شُت

— شاہ — شیک (سیخ) — شام — شکر — شپ (شَب)

— شُوَر (مَشورَت) — شش (شش) — کار) — شہر (شہر-نخلستان) —

شُل (آغ) — شیر — — کاه — گر — کیپ (ساک) —

کور — گم (کسر) — کو — گُوَر (رود) — کرم — کوه

— گام — گار (غار-گم) — گپ — گُد (لباس) — گرم —

گَز - گَشْت - گَنْج - گَنْد - گُنْگ -

گور - گوش - گوشت - کوپ (فنجان - استکان) - گم

(غم) - گُج (کَف صابون) - گُوک (گاو) - گُرک (گُرگی) -

گِیس (گاز - باطری کوچک) - گر (گیر) - گرد - گر (نوعی مار) -

گُرز - گُشت (گُفت) - گُچ - لُر - لات -

لاپ (شکم) - لال - لانچ (نوعی کشتی کوچک) - لار - لوس

- لیست - لُچ (شوخی - معلول) - لَج - لَنش (لَش) - لَنگ

- لیتر - ما - ماه - مات (مادر) - مَرَد - مار -

مال - ماش - میش - مَهر - مَم (خرس) - مال

– میس (خیس) – مُز (مُزد) – مِچ (زیاد-مُچ دَست) – مِچ (درخت)

– مَرگ (مُرغ) – مس (شاش) – مَجگ (مَغز) – متر –

مَرز – مید (مو) – مُوز – مُشک (موش) – مُور (طاووس) –

– مورچه) – موم – میز – نام (اسم) – نَرم – نور –

نَسل – نَپت (نَفت) – نَمب (نَم) – نُوک (جدید) – ناه (خُرما) –

نیک – نیل – وانگ (خُل) – وَهد (گَاه) – وان (بخوان) –

وام – وَت (خُود) – وارت (خُورد) – وال – ویل (رَها) –

واد (نَمک) – واکس – هیک (خوی) – هَست – هَم

– هَر (خَر) – هاک (خاک) – هال – هون (خون) –

هَرَج (خَرَج) - هُشِك (خُشِك) - هَشْت (خَشْت) - هَشْت

- هَيْت (هَفْت) - هَنْد (كَم يَاب) - هَوْش (خَوْشَه) - هَار (سِيَلَاب) -

- هَرْدَنْبَنْد (گَرْدَنْبَنْد) - هَنْد - هُپ (فُوت) - كُپ (پَرش) - هُور (بَارَان) - يَار

- يَك (يَك) - يَات (يَاد) - بُرْز (بَالَا) - بَاز (خِيَلِي) - پَد (بَعْد) -

بُكْش (يَال) - پَهْر (فَخْر) - جُهْل (عَمِيْق) - چِير (زِير) -

چُك (فَرَزَنْد) - رَد (رَدِيْف) - رَسْت (رَسِيْد - شَانَه زَدَنْ) - كَر (كِنَار) -

گَل (شَادْمَان) - لُوگ (خَانَه) - مَكْر (فَرِيْب) - مَات (مَادَر) - يَا -

مُچ (هَمَه) - مَشِك (خِيَك) - زَهْم (شَمَشِيْر) - رِيْل (نَوَار كَاسْت) -

جُتِك (جَفْت) - گُول (گَرْد) - پَاگ (دَسْتَار) - تِيْل (رُوغْن مَو)

هار (سیلاب گردنبد) - گُد (لباس ندوخته) - پُچ (لباس دوخته شده) - هَیک (

تخم مرغ) - سُوَر (شور) - تُن (تشنگی) - هَست - دَرپ

(ظرف) - بُوپ (تُشک) - کُبل (قفل) لبز (آب دهان) - پُپ (شش) -

هاش (دندانهای آسیا) - بانز (باز شکاری) - تَنَد (تار عنکبوت) -

هیر (هل) - سیرک (سیر) - پُگ (سبوس) - رُون (درو) -

باگ (باغ) - زَگر (شیرخالص) - وَت (خود) - زَهر (قهر) -

کهن (قنات) - وَش (خوش) - پَژم (پشم) - جُست (پُرسش)

- چاپ (کَف) - بَهِت (بخت) - پَل (حصار) - نُوک (تازه، نو

) - لَج (شرم) - باپ (حرارت) - هُشک (خشک) -

جَہل (پایین) - بُرز (بالا) - لَہم (نرم) - تَنک (تنگ) -

گرم (پیراھن) - مہر (محبت) - بَچ (پسر) - پت (پدر) -

کُل (کلبہ) - راج (قوم) - لُوگ (خانہ) - رُوچ (روز) -

چرس (حشیش) - تام (طعم) - جو (نہر) - چوُل (موج) -

چُمب (منقار) - ساد (ریسمان) - گنگ (لک لک) -

مونج (سرگرم) - ستگ (اعتقاد) - کارچ (کارد) .

آسن (آهن) - آپشک (آش) - آرزشت (آرج) - اوشتگ
 (ایستادن) - ایرت (ریز) - آجگور (فک) - آرام (کُند-آهسته) -
 آستیگ (آستین) - آسر (آخر) - آمار - آپس (حیوان باردار) -
 آپی (آبزی) - آچار - آپرنگ (آبرنگ) - آدم - آپشان (آبشار)
 - آیگ (آمدن) - آلو - آجر - آزات (آزاد) - آزمان (آسمان) -
 آواز - آشکال (آشغال) - آبان - آشوپ (آشوب) - آنتن -
 آنباز (آغوش) - ژله - آبدال (آبله) - آسد - آزاب - (آساب) -
 آنار - انشپ (امشب) - آختر - اوپار (شکیبایی) - اکبر -
 أمیت (أمید) - آراک - ایران (ظرف ها-کشور ایران) - آرتش -
 هنی (اینک) - ادا (این جا) - آرزان - آلماس - اسپیت (سفید)

- آهواز - اُشتر (شُتر) - امام - استان (کَفگیر) - اسلام -

- استار (ستاره) - جارو - اَنگت (هَنوز) - الهام - امسال -

- باپار (کَسب) - اَخبار - بَنَدیک (نَخ) - انکار - جادو -

- بُروان (آبرو) - الناز - بارگ (باریک) - باگس (کبریت) - اُستاد -

- بَروت (سبیل) - اُستان - بچگند (لَبخند) - ایراد - بَهِیل (خَسیس) -

- انسان - بور (غُنچه) - ایمان - باندا (فَردا) - آمیر - بَلُک (مادَر بُزُرگ)

- بازی - بَگر (به غِیر) - بادام - تیوک (تَک) - بابک -

- جَنک (دُختر) - بَهار - مَزار (تَبر) - آمین - چَشگ (چشیدن) - گُوسک

(گوساله) - پَستا (پسته) - برنج - پالک (اسفناج) - بَلوچ - سِپا (صاف)

- چَمگ (چشمه) - رَمگ (رَمه) - بی سیم - بَزگ (بیچاره) -

بی باک - نشار (عروس) - بی پول - ناکو (عمو) - پاداش -

بارگ (باریک) - پارسی - وانگ (خواندن) - بُلک (مادر بزرگ) -

پارسا - بچک (پسر) - پاساژ - بانک (خانم) - پُونز (بینی) -

پَتَن (پهن) - پاسدار - پَریات (جیغ) - پُولنگ (لک) -

پُشتی - پَتو - پادگ (پاچه شلوار) - پیچ پیچ - پادبند (پابند) -

پَرچَم - پازگاہ (پاسگاہ) - پَرده - پَچگ (پُختن) - پَرواز -

پَنیر - پاتو (پروانه) - پَلنگ - پسته - پیچ ترگ (بَرگشتن) -

پَسات (فساد) - پوشی (گُربه) - پُلِیس - تُرپش (تُرش) -

تَبریز - تُرُنْد (سفت) - تَبریک - تراس (رَم) - توپان (سیل) -

تَختہ - تاجگ (تازہ) - تکان - تَهْمک (تُخمہ) - تَنبَل -

تُرْسُوک (تَرسو) - جاسوس - تگرد (حصیر) - جالب -

توام (تمام) - جامه - تندور (تنور) - جانباز - تاچگ (راندن) -
 جاوید - تچگ (فَرار کردن) - جبّه - تچگ (فَرار) گوپ (بافت) -
 تچوک (دَوَندَه) - جگر - جان در (لُخت) - جلال - جُدا -
 جَمبر (اَبَر) - جَدول - جَنگ (زَدَن) - جَنگل - جَهَاد -
 جاپان (ژاپن) - جَهان - چارگ (نگاه کردن) - جَمشید -
 چرونک (زیب) - جَواب - چَمَن - چپیک (جوجه) - چینی -
 چادر (چادُر) - چانگ (چانه) - دارا - چراگ (چراغ) - داراب -
 چَمک (چشمک) - داوَر - چارگ (نگاه کردن) - دادگاه -
 دَندا (شُغل) - داوود - دارگ (داشتن) - دارو - دارچن (خارگن) -
 داستان - دراج (دراز) - دَریا - دامن (دامن) - دَسْتکَش -
 دیگ (دادن) - دَسْتْمُزِد - دانگ (دانه) - دُشْمَن - دَنتان

- (دندان) - دُنیا - درچک (درخت) - دلدار - دروگ (دروغ) -
 دلسوز - دپتر (دفتَر) - ریس - دگر (دیگر) - رسول - دماغ -
 دماغ) - رشید - دپیگ (سرپوش) - رکاب - دهکان (کشاورز) -
 روباه - راستگش (راستگو) - زابل - روگ (رفتَن) - زاپاس -
 رمگ (رمه) - زمین - روچگ (روزه) - زندان - روشن (روشن) -
 زرنگ - رُژناه (روشنایی) - ساده - ریچگ (ریختن) - ساسان -
 رُوتاب (آفتابی) - میتگ (روستا) - زنان - زامات (داماد) -
 ساکت - زانشت (دانش) - سالاد - زرگر (زرگر) - سبزی -
 زگال (زغال) - سبد - زمزیل (زنجیر) - سیاه - زهره (زهره) -
 سُروپ (سیب) - سُرمب (سُم) - سلام - سپا (تمیز) - سرباز -
 سردار - سامان (وسایل) - سیستان - سبک (سبک) - سکتہ -

- سَبَزْگ (سَبزَه) - سَوَار - سَک سَبز (سَرَسَبز) - سَارَا -
 سُمَبْگ (سورَاخ کردن گوش) - شَاهِد - سُجْگ (سُوخْتَن) - شَانزَدَه -
 سِيچَن (سوزَن) - سِيگَار - سَرَرَنَد (شَانَه) - شَاگَرَد -
 سِيَاد (فَامِيل) - شَرَاب - شِيگُوگ (تَاب) - شَرِيک - شِيَانک
 (چوپَان) - شَهْمَات (سِيلِي) - شَهَاب - شَابَاش (آقَرِين) - شَهِيد -
 شَادِي (مِيمُون) - شِيَشْگ (شِيَشَه) - کَادُو - شُوَدْگ (شُسْتَن) -
 شِيرْکَن (شِيرِين) - شَرْکَرْد (دُرُسْت کَار) - کَلَات (آرْگ) -
 کَارْتَن - کُچَل (خِيلِي تلخ) - کَانْگِي (زَاغ) - کَارْگَر -
 کُچْک (سَگ) - کَشَار (کَاشْت) - کَارْمَنَد - کَتْگ (کَي) - کِتَاب -
 کَدِي (کِي) - گَرَه - کَپْگ (اُفتَادَن) - کُوکُو - کَاسْگ (کَاسَه) -
 کَاشِي - کَپَر (کَپَر) - کَرِيم - کُجَام (کُدَام) - کَاهُو -

کپوت (فاخته) - کجا - کُستِیگ (کُشتی) - کپی - کباب - گوات
 (باد) - کچل - گومز (زنبور) - کشور - گران (سنگین) -
 گوبی (کلم) - گردگ (گردش) - گمرک - گندیم (گندم) -
 گزرک (هویج) - کلاه - گیشتر (بیش تر) - کلاس - گم
 جت (غم زده) - کُمک - گرماگ (تابستان) - گردولیمبو (لیمو) -
 گلو - لاچار (مجبور) - کم کم - ماسگ (فال) - مَسِتگ (ماست)
 - گناه - مردم (آفراد) - گرمسیر - مَرچی (امروز) - میتگ (روستا)
 - گونی - لشکر - مزن (گنده) - لاک پشت - ماما (دایی) -
 مسیت (مسجد) - ماشین - مدگ (مَلخ) مکسک (مگس) - ماسه -
 مؤلم (رنج) - مُزواک (مسواک) - ماهیگ (ماهی) - ماسی (خاله) -
 مانئو - ناری (چاشت) - مجید - ننگار (خیش) - نغن (نان) - مداد -

ناپَگ (ناف) - مُدیر - نالَگ (نالہ) - مَرجان - نَپس (نَفَس) -
 نشتَگ (نشستہ آست) - وَردش (وَرزش) - هامَگ (خام) - هَرجا -
 هارِشت (خارش) - هُدا بَند (صاحب) - هزِمَت (خدمت) -
 هَراب (خَراب) - مَر دُم - هَلوَت (خَلوَت) - موکت - هژدہ
 (هجدہ) - میترا - هَبدہ (هفدہ) - مَر دُم - هَپتَگ (هفتہ) - میرزا -
 هَمبراه (هَم راه) - مینا - میوہ - هِج بَر (هَرگَز) - مَردان -
 نانوا - شیرگ (شیرہ) - نادر - گروس (خُروس) - نامہ -
 لَچَگ (چسبیدن) - نَدریگ (خواهان) - شیلانچ (کشک) - ناهید -
 کیلا (میخ) - نرگس - مگراز (قیچی) - نزدیک -
 آستِگ (آستین) - چَکَمک (آهنربا) - نَسرین - کاگد (کاغذ) -
 آسِن (آهن) - نود - دیزل (گازویل) - هُلو - بَکَمَل (مخمل) -

- یاسین - پتلون (شلوار) - لنگا (شلوارورزشی) - دَرِیس (لباس شیک) -
 جاندر (برهنه) - تمباک (تمباکو) - مُشوک (ناس) - دُرُگ (دزدیدن) -
 خاموش - رَهگوز (رهگذر) - پِرک (سجاقک) - گَرِدول (لباس کهنه) -
 خُر داد - زَر دَگ (زرده تخم مرغ) - زَدَگ (زخمی) - تاجَگ (تازه برای
 گوشت و ماهی) - گَهوَه (قهوه) - روگن (روغن) - پِچَگ (کباب کردن) -
 دَپار (لقمه) - شُدلاپ (گرسنه) - شُدیگ (گرسنه) -
 شیرکن (شیرین) - تَرپش (تُرش) - وَرگ (غذا) - وَراک (خوراک) -
 تَنیگ (تشنه) - جُوگن (هاون) - دانچوپ (سنگ هاون کوب) -
 بوتل (بطری) - ترماس (فلاکس چای) - سابون (صابون) -
 شَمپو (شامپو) - وَشبو (خوشبو) - نِپاد (لحاف) - سَرجاه (بالشت) -
 روپَگ (جارو) - کوٹی (مهمانخانه) - اَمبار (انبار) - دیوال (دیوار) -

- گَمپان (دیوار حیات) - گُمبُد (گنبد) - گدان (سیاه چادر) - سَمَا (شعور) -
- چانگ (چانه) - پانگ (نگهبان) - شیرمچ (شیر خوار) - رندپد (ردپا) -
- لاپ دَسْت (اسهال) - سُهْرُک (سرخک) - شانگ (استفراغ کردن) -
- شومک (سرطان) - چَشْگ (عطسه کردن) - سرین (کمر) - گم هُون
(کم خون) - نَزُور (ضعیف) - تُسْگ (غش کردن، خسته شدن) - مَسْدان (مثانه)
- بَگَل (بغل) - ناکُن (ناخن) - آریک (لته) - چُورِه (یتیم) -
- گامیش (گاومیش) - رومُست (نشخوار) - دَجْک (جوجه تیغی) -
- استَل (قاطر) - هَپتار (کفتار) - تُولْگ (شغال) - گُولُو (مینا) -
- گُراگ (کلاغ) - بانزُل (پر) - ادرک (سنجاب) - اُولاک (سواری) -
- چارپاد (چهارپا) - کاجا (بادام زمینی) - آسُمی (یاسمین) - گوشت
- وار (گوشت خوار) - لولُک (حشره) - سَرْدا (خربزه) - زِیرْگ (زیره) -

- تِجَگ (خرَبزِه محلی) - گَر پَاس (پنبه) - پِیماز (پیاز) - سَمات (پشگل) -
- نَنگَار (خیش) - باگِیان (باغبان) - گُلباگ (بهشت) - گَهچَر (چراگاه) -
- ماهُور (جال) - پاگاس (خرچنگ) - بَنَدن (بندر) - نِیمرُوچ (نیمروز) -
- نِیم شَب (نیمه شب) - چِشمَه (عینک) - دَلگُوش (توجه) -
- دِیوان (جلسه) - تِیلانک (هل) - اِستان (کفگیر) - دَمَان (لحظه) -
- آگَه (بیدار) - بالاد (قامت) - جَنین (زن) - بانک (خانم) - پِنْدُول (جیب
- زنان) - شکار - اَنگَر (اخگر) - چَمدار (محتاج، نیازمند) -
- شُوهاز (تلاش) - شاهیم (ترازو) - سیاد (فامیل) - سَنگَت (دوست) -
- هَمبراه (همراه) - بَهَمَن - واچَه (آقا) - بچگند (لبخند) - تَوار (آواز) -
- پُلگَد (خوش لباس) - دَسْتی (آبکش) - تِیوک (تنها) - واهر (سیم کابل) -
- لاگَر (لاغر) - پِشَل (شرمنده) - اِشتاپ (عجله) - اُردو -

جَلَدی (زود) - وَش آتک (خوش آمدید) - با پُشت (پشت سر) -

سَاهِگ (سایه) - مَسْتَاگ (مژده) - گَنْتَر (بدتر) - دَرَاچ (بلند) -

گَسَان (کوچک) - رُژْنَاه (روشنی) - رُوچ گَر (خورشید گرفتگی) - مَاه

گَر (ماه گرفتگی) - بِيگَاه (بعد از ظهر) - گُرُوس (خروس) - نَكِينک (مرغ

ماکیان) - بَانگُو (موذن) - بَانُور (عروس) - پَاچِن (بزنر) - مَامَا (دایی) -

وَسْرک (برادر خانم) - دُسکِيچ (خواهر خانم) - مَاتُو (نامادری) -

پِيْرک (پدر بزرگ) - بَرَات (برادر) - گُهَار (خواهر) - بَچک (پسر) -

چَنْدَه (جمع آوری کمک) - تَبْزِي (تسبیح) - هُدَا (خدا) - بَازار (روستا) -

تِيَاک (متحد) - رُوْزِيگ (رزق) - تَاوَان (نقصان) - کَلِيْت (کلید) -

اُوژْنَاگ (شنا) - نُگَرَه (نقره) - گَرَنْچ (بقچه) - چَانکُو (چاقو).

دو...سه...چهار...بخشی بلوچی

- آگاهی (بیداری) - آباد - اش کنگ (شَنیدَن) - کابینت -
 باآدب - بودناکی (توانایی) - کارخانه - زمان - همیشه
 - بَنگلا (ویلا) - ایرانی - دیگران - باز زیب دار (بسیار
 تماشایی) - وارد - کارگردان - پگر کنگ (فکر کردن) -
 کارشناس - مُرَبَا - رَنگین گمان - پَچگاینت (می پَزَد)
 گبوتر - مُهندس - رَسول - پَچگاهنت (می پَزَد) -
 بلوچستان - ناخدا - پیغمبران (پیامبران) - ناخُن - کَرَبلا
 - نُقره ای - پشک (کوسه) - چابهار - تاروکی (تاریک) -

- گنجشک - گشتارگاه - تراشگ (تراشیدن) - دبستان -
- نمازگزاران - تَهْمَبَل (حوصله) - کلوچه - بازی -
- ترگاینت (می چَرَنَد) - جان دُرَاهی (سَلَامَتی) - گُمپانی - پَدَر
- جُستی کُت (پُرسید) - کوچولو - رُوشَن - موزاییک
- چراگ جاه (چراگاه) - داس - دشتیاری -
- رَهْدَرَبَر (رَهْبَر) - تیز - زاهدان - نُوجَوَان - رَنَدِپَد (نشان) -
- نُوروز - کوهنورد - زندمان (زندگی) - شاهنامه -
- شَهید - سَمَارگ (لَمَس کردن) - پَرَسْتو - سَهَام -
- کوهستان - سُبَارگ (ناهار) - چشَمک - کُنارک -

- خُودکار - سَواسو (هزار پا) - خُورشید - مَدَرسه -
- سوت - شَنز شَنز (نَم نَم) - مَهتاب - مَنیژه - مِیو مِیو
- شَمُوشک (فَراموش) - کیلومتر - شیر کنی (شیرینی) - لیز -
- شَپ په وَش (شَب به خیر) - گُردستان - آهو - دَرِوازه
- بان-گَرگُشگ (خَرگوش) - گَرَدشگاه - نان -
- گُوهستگ (کوهستان) - گَرُوگان - گُلخانه - راهنمایی -
- گُوارگ (بارش) - گلوبند - نام نویسی -
- گَنجپَراک (زیرپوش) - مَهَرَبان - نشانی - گَندَگی (دیدنی) -
- گُناهکار - سَماور - خُراسان - گُشگایت (می گُفت) -

نگهبان - گورستان - گُب لالی (سُرخاب) - آبلیمو - لگت

مال (لگد مال) - گوشواره - سرزمین - لوگ

واجه (شوهر) - تمیز - آرایش - لوگبانک (زن) - نمکدان

- لرزیدن - لیمرتگین (پژمُرده) - لواشک -

مُسلمان (مُسلمان) - آگاهی - آرایشگاه - نوشابه -

مَزَن راه (شاه راه) - والیبال - آزمایشگاه - آسمان -

ناکُنی (لاکی) - وسیله - آلبالو - ویتامین -

نمازیگ (جانماز) - آمنه - هدایت - نیتگ (نیامده) -

آناناس - هُرْمُزگان - وش توار (خوش آواز) -

آموزش - اسباب - ماهواره - وَت مان وَت (هم)

دیگر) - هزاران - اَسْدَالله - اَرْدَلان - هَری بار (خروار) -

آسانسور - چست گنگ (بر داشتن) - هَرُوین -

استاندار - هُنرَمند - سپاهیگ (سپاهی) - یکسره -

ایستگاه - نَوَانَدگ (بیسواد) - اُتوبوس - سَر گَوَپ (مشاطه) -

اداره - مَنگلیک (النگوپهن) - اَسب سَواری - بُلند -

اسراییل - اَمَانتدار - سَمبوسَر (سموسه) - اَسپیتگ (سفیده تخم

مرغ) - پَرستار - مازندران - گَرادگ (پختن) -

اُردیبهشت - پهلوان - شُدلاپی (گرسنگی) - ماهیگیر -

- اناوار (صبحانه نخورده) - پیشانی - تابستان - بُتون - تُرگَمَن
 - مُجَرَد - وَرَگی (قابل خوردن) - تَریاکی - سبزی - بَر باد
 - جادوگر - آدم - آدینک (آینه) - تُلْمَبه -
 - گوانزگ (گهواره) - دَر وازگ (دروازه) - جانور -
 دیتگش (دودکش) - کدو - پَر وَر دگار - آپریشن (جراحی) -
 جَزیره - نارنجک - جَنین (زن حامله) - تیر - تلویزیون
 - رَهبر - کُلگ (سرفه) - مُرَبی - تانک - هَگگ (سکسکه) -
 جُمهوری - پَشانک (سرما خوردگی) - جاده - پیراهن -
 سرین دَر د (کمر درد) - اُستاد - جاسوسی - دَتان دَر د

(درد دندان) - جَمِيلَه - مَرز - گُوَات گَرگ (آماسیدن) -

پاسداری - چراگاه - سگندان (معدّه) - چادر -

هَيکدان (تخمدان) - چادر نماز - شیری دَنتان (دندان شیری) -

چوپان - جَنوزام (بیوه) - بیژن - سیگن (خارپشت) - زیارت

- اُشتر مُرگ (شتر مرغ) - خارجی - خانواده -

کَپینجر (کبک) - مکه - خَبرنگار - وزیر - بینگ

مَکسک (زنبور عسل) - دانشگاه - داروخانه - دَییرستان

- دروازه - بالی مَدگ (ملخ) - راز - دَبستان -

کَسیپ (لاک پشت) - دَر دَسر - سَرزَمین - بانکلینک (باقلا) -

- خُشکسالی - دستگاه - اَلگدار (زردچوبه) - دایره -
- دندانپزشک - اَناردانگ (انار دانه) - مُولوی -
- بندگوبی (کلم) - گُلستان - پُل گوبی (گل کلم) - مهر -
- تلاوگ (تالاب) - دُوشنبه - شیرمچی نَنک (طفل شیرخوار) -
- زَبَرَدَسْت - روزنامه - چَوَل پُرُوش (موج شکن) - زَمین -
- خُرَمشهر - درینج (رنگین کمان) - زلزله - ساندویچی -
- باندَاشپ (فرداشب) - سَماور - نیش - دَریایی -
- رَسْتَر (درنده) - زَرْدآلو - کتابخانه - مَسکرایبی (مسخره) -
- سینی - زمستان - ناکوزتک (عمو زاده) - سانتی متر -

- تری زَتک (پسر خاله، دختر خاله) - گواهینامه - ساندویچ -
- سپاه - هُدائُبند (مالک) - سَبْکَسَر - هم زامات (باجناق) -
- سَلَامَت - دَزَنماز (وضو) - شَب - لیموشیرین -
- شکایت - مَادَر - شپانک (چوپان) - شَرَم - سونارو (زرگر) -
- خُرُوس - شُکُلَات - ماکارونی - زَرَد - دکاندار (مغازه
- دار) - ماسه - شُماره - نامه - هَواپیمایی - گُوجه -
- لِيلَلَام (حراج) - یادگاری - سَوَار - اُوژناگر (شناگر) - ماتی
- زُبَان (زبان مادری) - ماهیتابه - شَهَادَت - کاپیتان -

ریل گارمی (قطار) - بازی گوش - آزاده - مَزَن (بزرگ) -

پرشتگ (فرشته) - جناور (جانور) - چاپلوس - گیوَدَر (کبوتر) -

اکسرا (رادیلوژی) - گُونْدُو (بچه) - زاپران (زعفران) -

مَکْهَی (ذرت) - گُرکی () - دَنْتَان (دندانهای نیش) سَوَاسُو (هزارپا) -

سَوَن (طلاق).

ط

بسکُوٹ (بسکویت) - اُنٹ (لب) - سُنٹیگ (پشہ) -

چَٹنی (ترشی) - گَاٹ (محافظ) - بَشٹ (ترکیدن) - بَٹ (پلو)

گُٹ (گلو) - مَٹ (معاملہ) - چانٹ (دھلیز) - ٹِپ (زخم)

ٹامب (حَلَب) - ٹَگ (شوخ) - ٹَب (شکم بر آمدہ) - -

کوٹی (مہمان خانہ) - مَٹر (نخود سبز) - ٹَنگ (سوراخ) -

ٹِیل (غزال) - دَزگٹ (مشغول) - سَنٹ (نازا) - کُنٹَگ (خار) -

ط

دُگَر (پیر) - گَدَّگ (هسته) - سُونڈ (زنجبیل) - دُکَال (قحط) -

دُونڈ (بوی بد) - پِنڈَال (چغندر قند) - گُونڈ (کوتاه) - دُگَار (زمین کشاورزی) -

دَاجی (شتر مادہ) - دُمس (بشکہ) - گَانڈی (شکمو) - دُنْگ

گَانڈ (نیش) - گَانڈ (سفال، اشیا کهنه، قراضه) - گَانڈُو (تمساح) - گُونڈُو (بچہ)

دُیزل (گازویل) - دَلْگ (دُرُشت) - کُڈ (آشپزخانه) - مَنڈ (سگ)

مَنڈ (مادہ) - مَنڈ (چلاق یا شل) - بِنڈ (کُندہ درخت) - دُگَر (پیر) - سُونڈ

دَلْگ (درشت) - چَڈی (شرت ورزشی) -

ر

باگَار (مارمولک) - جَار (دوقلو - جفت) - گَارِی (ماشین) -

لَهْر (جوش) - کُوپَرَا (نارگیل) - کَرَاهی (ماهی تابه) -

— کاکڑوسک (سوسک) — وانگڑ (بادمجان) —
 لہڑدیگ (جوش دادن).

و

رویں (می رویم) — شُتیں (رَفْتیم) — شُتاں (رَفْتَم)

ے

دیم (چہرہ) — دیر (دیر) — بینگ (عسل) — شیر (شیر جنگل)۔
 جیک (جک ماشین) — نیک (فرد نیکوکار) — تیز (تیز) — چیر (زیر)

۱- بالاجءُ كَمْبَرَسَنگَتِ اَنْتِ. (بالاج و قمبر دوست هستند.)

۲- نُنْكُ گُوَانَزَگَءَ وَاَبِ اَنْتِ. (نوزاد در قهواره خوابیده است.)

۳- هَانُلْءِ شِیْرِی دَنْتَانِ شُلِّ اَنْتِ. (دندان شیری هانل لغ است.)

۴- دَبَسْتَانِ كُبَلِّ اَنْتِ. (دبستان قفل است.)

۵- بَلْکُ آدِیْنِکَءَ چَارَگِ اَنْتِ. (مادر بزرگ به آینه نگاه می کند)

۶- گَمپَانِءِ دِیْوَالِ بُرْزَانْتِ. (دیوار حیاط بلند است)

۷- اُشْتَرِ چَرْگِ اَنْتِ. (شتر می چرد)

۸- هُور گُوارگ انت. (باران می بارد)

۹- سُبَارگ تیار انت. (ناهار آماده است)

۱۰- زی ما چَهبارء شُتین. (دیروز ما به چابهار رف)

۱۱- مَناں پَشانکء گِپتگ. (من سرما خورده ام)

۱۲- دلمُرَاد مَچَّء ناه چنگ انت. (دلمراد از نخل خرما می چیند)

۱۳- مَهناز آرت لیس دَیگ انت. (مهناز آرد خمیر می کند)

۱۴- گُل بی بی پَشکء پندولء دُوجگ انت. (گل بی بی جیب پیراهن را می دوزد)

چُنْت شئیر چہ دُنیاۓ پادشپادئیں چُکانی شاعرَء

چند شعر از شاعر کودکان پابرهنه ی جہان

"شل سیلور استاین"

گُونڈوئیں بچکَء گشت

پسرنچہ گُفت

گُونڈوئیں بچکَء گشت: پسرنچہ گُفت:

برئے برئے چمچک چہ منی دستَء کپیت. بعضی وقتها قاشق از دستم می آفته

کماشَء گشت: بیرمرد گُفت:

«منی هاں انچش.» «من ہم همینطور»

گُونڈوئیں بچکَء لُنٹانی چیرَء گشت: پسرنچہ زیر لب گُفت:

«من وتی شلوارء تر کنا» «من شلوارمُ خیس می کنم»

کماشء گندات
پیرمرد خندید:

«من هاا انچش» «من هم همینطور»

گونڈوئیں بچکء گشت: پسر بچه گفت:

«من باز گریواا» «من خیلی گریه می کنم»

کماشء سر چنڈاينت
پیرمرد سر تکان داد:

«من هاا انچش» «من هم همینطور»

گونڈوئیں بچکء گشت: پسر بچه گفت:

چه درستان گنتر کماشیں مردم منا مان نیارانت. «بدتر از همه، آدم

بزرگها به من توجه نمی کنند»

اشی گشتء کماشء زبرء کرچکیں دستانی گرمایش

مارت انتی. این را گفت و گرمای دست چروک خورده پیر مرد را حس کرد.

کماشء گشت. پیرمرد گفت:

«سمجگایاا» «می فهمم»

*****

وہدائے مزن بیتاں

وَقْتِ بُزْرَگِ شُدَم

وہدائے مزن بیتاں وَقْتِ بُزْرَگِ شُدَم،

لوٹاں ہر کس نے بباں میخواہم ہر کسی باشم

بگرچہ یک گندھین پتِ ائے بہ جز یک پتر بد اخلاق،

یک بئے تھمبلیں بسی رانندہئے۔ یک رانندہ اتوبوس بی حوصلہ،

یک زھرء پُریں مردم نے یک آدمِ عصبانی،

یا یک ناامیتیں مردم نے کہ گوں ہر کس ء ہڑ ایت۔ یا یک آدمِ ناامید کہ با ہمہ دعوا دارڈ،

یا مزن جون ائیں مردم ئی کہ میتء ہر کسی سرء گوات

گریت و یا آدمِ گندہ ای کہ بیہودہ باد توی دماغ می آنداڈ،

شر! گشی زاناں مردم گری سرنیتگگ۔ خُب مثل اینکه دیگر آدمی نماندہ...

گڈا گہترانت کہ مزن مباں پس بہتر است بزرگ نشوم!

داں بہ گنداں رندء چئے بیت۔ تا ببینم بعد چہ می شود.

*****

انگشت شصت

بیت گنت ہما کس کہ وتی ماتی لَنککء مچنت۔ مُمکنہ کسایہ کہ انگشت

شصتسوتو می مکن،

ماتی لَنکک ایش ترء چلء بئے براہ بہ بنت شصتسون خیس و چروک و رنگ پریدہ باشہ
بئے ما کہ وتی ماتی لَنککء مچگء این زانگء این۔ اما ما کہ شصتمونو

می مکیم می دونیم،

کہ وشترین چیز ئے چہ ماتی لَنککء نیست انت کہ چیزی خوشمزہ تر از

انگشت شصت وجود ندارہ.

***

واجه گلاھیء

آقای گلاہدار

واجه گلاھیء آقای گلاہدار

بیست ویک کلاہ رنگ پہ رنگیں هست ات بیست و یک کلاہ جورواجور داشت.

بلئے واجه رمگی ء۔ اما آقای گلہ دار،

بیست ویک رمگ هست اتء تہنا گوں یک کلاہئے بیست

و یک گلہ داشت و تنہا یک کلاہ...۔

رُوج ئے واجه کلاہی ء واجه رمگی دیت۔ روزی آقای کلاہدار آقای گلہ دار را دید۔

آہاں پد چہ وش اتکی ء انہا بعد از سلام و علیک،

کلاہء زیرگ ء بہاکنگ ء بابت ء گپ جت۔ ذر مُورد خرید و فروش کلاہ صحبت کردند۔

گڈسراء واجه کلاہی ء آخر کار آقای کلاہدار،

تہنا واجه رمگی ء یک ء تائین کلاہ پہ بہا زُرت! تنہا کلاہ آقای گلہ دار را

خرید!

دنیگ ء تو چیزئے پہ اے مزاکی ء اش کتگ بیت ء؟ تا بحال

چیزی بہ این مسخرگی شنیدہ بودی؟

****

مات ء ہدا

مامان و خدا

ہدا ء ما را لنکک داتگ - مات گشیت گوں «چنگلی ء بور» خدا

بہ ما انگشت دادہ - مامانمی گہ «با چنگال بُخور»

هداءَ ما را آواز داتگ- مات گُشیت «جاک مکن» خدا به ما صدا داده - مامان می گه «

داد نزن»

مات گشیت «گوبی بور، گزرک بور، کاهک بور» مامان می گه «کلم بخور، هویج بخور، سبزی

بخور»

بلئے هُداءَ ما را وشین بستنی داتگ. اما خدا به ما بستنی لذیذ داده.

هُداءَ ما را لَنکک داتگ- مات گشیت «گون دزمال ء دماگ

ء سِپا بکن»! خدا به ما انگشت داده - مامان می گه «با دستمال دماغت رو تمیز کن»!

هُداءَ ما را آپء پریں کلک داتگ- مات

گشیت «شلیپ شلاپ مکن» خدا توی خیابان گودال های پر آب داده - مامان می گه «شَلپ شلُوپ نکن»

مات گشیت «جاکء سلوات مه کن ات شمئے پت وپتگ»

مامان می گه «سَرُو صدا تَکْنید باباتون خوابیده»

بلئے هُداءَ ما را ٹامبی ڈبک داتگ که آهاں بتوارین ائیں. اما خدا به

ما قوطی خَلّی داده که باهاش صدا در بیاریم.

هُداءَ ما را لَنکک داتگ - مات گُشیت «دستکش دست ء

بکن» خدا به ما انگشت داده - مامان می گه «دستکش دستت کن»

هداءَ ما را هور داتگ- مات گُشیت «بیا توک ء مه پل ئے»

خدا به ما بارون داده - مامان می گه «بیا تو خیس نشی»

هداءَ ما را لَنکک داتگ- مات گشیت «برو دستاں بشود» خدا به ما

انگشت داده - مامان می گه «بِرُو بشور دستاتو»

بلئے ہداء مارا زگالی بالدی ء چلی این جان داتگ
اما خدا به ما سطل زغال دادہ بدن کثیف دادہ.

ہنی راست انت کہ مناں باز ہوش نیست انت
حالا دُرستہ کہ من خیلی باہوش نیستم

بلئے یک چیزئے شر زاناں
ولی یہ چیز رُو خوب میدونم:

اگان مات ردانت اگان ہدا
یا مامان دارہ اشتباہ میکنہ یا خدا.

وہد ئے کہ توامیں بالی مرگ

وَقْتی کہ ہَمہ پَرندہ ہا

وہد ئے کہ توامیں بالی مرگ زمستانِ ہاترء
وَقْتی کہ ہَمہ پَرندہ ہا برای زمستون

ماں زربارء نیمگ ء رھادگ بنت
بہ سوی جنوب کوچ می کُنن،

یک اَجیبیں بالی مرگی ء وتی راہ تاب داتگ پہ کُتبی نیمگ ء

یہ پَرندہی عجیب و غریب راہشو کج کردہ بہ سمت شمال

ء انچو کہ وتسرء لرزگ انت
و در حالی کہ بہ خودش می لرزہ

ماں سارتی ء کُتبِ نیمگ ء بال کنان انت
توی سترما بہ سمت شمال پرواز می کُنہ.

ءُگُشگِ اِنْتِ: چُشْ نِه اِنْتِ كِه مِناں وَ مِی گِه: اِنطُوری نِیس كِه مَن،

یخِءُ سارتی ءُ بَر پِ ءُ پُریں زَمینِ دُوستِ بیتِ یخِ وَ سَرما وَ زَمینِ پُر اَز بَرَفِ رُ دُوستِ داشته باشم.

پِه ائِے هاترِءُ دِیمِ پِه كِتَبِ ءُ رُوگایاں بِه خاَطِرِ اِنِ بِه شِمالِ مِی رَم،

كِه لَهتئِے وَ هَدِءُ دُوستِ داراں شِهْرِءُ یكِ ءُ تِهنا هِیڻِ بالیِ مَرگِ

بِباں كِه اچِ دِگئِے مَرگاں گِستائِیڻِ رَنگِ ئِے هِستنی. كِه بَعْضیِ وَ قِتا دُوستِ

دارَم تَنها پَرندِه ی شِهْرِ باشم كِه باهمِه پَرندِه ها فَرَقِ دارم.

بئِے تَهْمبائِیڻِ اِنسانِ اَدَمِ تَنْبَلِ

اوشْتِگِ اِهْمَكِیِ اِنْتِ اِستازنِ اَحْمَقانِه سِت.

چار دِستِ ءُ پادِءُ رُوگِ لَجِ ءُ بارتِ چِهار دِستِ وَ پا رَقَن حِجالتِ داره.

مِیزانِ مِیزانِ رُوگِ گَنوكانِیِ كارِ اِنْتِ وَ رَجِه وَ وَ رَجِه گَرْدَنِ كارِ بِي عَقْلِ هاست.

گامِ ءُ رُوگِ چِه دِرستانِ گَنْتَرِ اِنْتِ قَدَمِ زَدَنِ كِه بِنقَرِه.

سَطِ كَنگِ ءُ پایدِگِ نِیستِ اِنْتِ جِهیدَنِ فایدهایِ نَداره.

كُپِ كَنگِ دَمِ بَرینوكِ اِنْتِ پَریدَنِ خَسْتِه گُندَه سِت.

نَدَنگ مُپتین اِنْت نشستن معنایی نداره.

تکو دیگ مردمء تاهیر ء بارت اِنْت تکیه دادن خوصله آدم را ستر می‌یزه.

درک گنگ گیشین چیز اِنْت دوبیدن مُزخرَفه.

میدان ء تچگ گنوکانی کار اِنْت دوی میدانی کار دیوانه هاست.

گهتر اِنْت برواں برز ء بهتره بزوم بالا

ء پدء به وپساں و دوباره بخوالم.

۸- اگاں مناں بگُشئے

آگه به مَن بگی

اگاں مناں بگُشئے که وکشی ائین هیگ ء آگه به مَن بگی مَراز و حشی

بیست دانگ دنتان پراِنْت بیست تا دندون داره.

من گشاں اَلْم ء رَاسْت اِنْت. مَن می‌گم ختماً دُرُسته.

اگاں بگُشئے سی یو سئے پراِنی یا بگی سی یو سه تا داره

منی هیال ء توپه هک ء از نَطَر مَن حق با توست.

یا کوکار بکنئے نود ونه دنتانی پراِنْت یا داد بزنی نُوذوئُه تا دندون داره.

هیچ بر نگشاں که دروگ بند گائے هیچوقت نمی‌گم داری دُرُوغ می‌گی.

چیا کہ من گلاں وکشی ائیں ہیک ۽ دنتانانی دانگ چون خوشحالم کہ تعداد

دندونایِ گُزارِ وحشی،

آنچیں گپ ئے نہ انت کہ من بلوٹاں چیز ئے آبی ۽ بابت ۽

بزاناں موضوعی نیست کہ من بخوام چیزی دُبارہ اش بدوئم

ناکو ۽ گُشت عمویم گُفت

ناکو ۽ گُشت عمویم گُفت

داں مدرسه ۽ چون روگائے؟ چہ جوری میری تا مدرسه؟

گشتوں: گوں بس ۽ گُفتم: با اتوبوس.

زوریں بچکندگ ئے جتی ۽ گُشت پوزخندی زِد و گُفت:

من وهدئے کہ تئی سند۽ بیتگان داں ده کیلومتر ۽ پیادگ ۽ شتگان من وقتی به سن ئو بودم ده کیلومتر پیاده می زقتم!

ناکو ۽ گوشت: عمویم گُفت:

تو چینچو بار چست کت کنئے؟ چقدر بار می تونی بلند کنی؟

گشتوں: یک برنجی گونی ائے گُفتم: یک گونی برنج.

زوریں بچکندگ ئے جتی ۽ گُشتی: من وهد ئے تئی سند۽ بیتگان پوزخندی زِد و گُفت: من وقتی همسن ئو بودم،

یک گاڑی ائے من بکسل کتگ ۽ چکتگ یک گوسک ئے چست کتگ! یک گاری زو به حرکت در می آوردم

و یک گوساله زو بلند می کردم!

ناکو ۽ گوشت: عمویم گُفت:

داں هنی چنت رند۽ هژ تگ۽؟ تا حالا چند بار دَعا کردی؟

گشتوں: دورند۽ هر دوئیں رند۽ لٹ و ارتگ گُفتم: دو بار و هر دو بار هم کُتک خوردم.

زوریں بچکندگ نے جتے گوشتی من کہ تئی سندء بیتگان پوزخندی زد و گفت: من وقتی همسن تو بودم،
هر روچ مژ تگانء هیچ بر لٹ نوارتگ! هر روز دعوا می کردم و هیچ وقت هم کتک نمی خوردم!

ناکوء گوشت عمویم گفت:

ترا چنت سال انت. چند ساته؟

گشتون: نهءنیم سال گفتم: نه سال و نیم.

گلی گوات دات انتء گوشتی: من وهد ئے تئی سندء اتان. منان ده سال ات! بادی به غیغب انداخت و گفت: من
وقتی همسن تو بودم، ده سالم بود!

آپءتوکء توی آب

هر وهد ئے که آپءتوکء یک مردم ئے گندان که

سرچپکانی اوشتاتگ هر وقت توی آب یہ آدمی رو می بینم که سز و نه ایستاده،

چارانی ء ڈاک ڈاک کندان نگاهش می کنم و هر هر می خندم

البت باند نه انت ا ئے کارء بکنان آلتته نیاید این کارو بکنم.

بلکیں ماں دگئے دنیاییء سیل ء انت چون شاید تو یہ دنیایی دیگه ای،

ماں دگئے وهدیء در زمان دیگه ای،

ماں دگئے جاہیء در جای دیگه ای،

هما مردم شر اوشتاتگ همون آدم دُرُست ایستاده

بلکین ائے مناں کہ سرچپکانی اوشتاتگان وَ این منم کہ سزُ و تہ ایستاده آم.

اگان بالی مُرگی ءِ اگر پَرندہ ای

اگان بالی مُرگی ءِ اگر پَرندہ ای

سہبءَ مہلو چہ و ابءَ آگاہ ببئے صبح زود از خواب بیدار شو

ءُ پہ وتی ناری ءِ کرم ئے شوہاز بکن وَ بر ای صبحانہ ات کرمی شکار کن.

اگان بالی مُرگی ءِ چہ دراہیں مرگان پگاہ ترءَ پھد آیوک

ببئے اگر پَرندہ ای سخرخیزترین پَرندہ باش ،

بلئے اگان کرمی ءِ سہبءَ تا دیریں و ہدیءَ بوپس. اما اگر کرمی صبح

تا دیر وقت بخواب.

اجیبین ءُنگیگیں و اب

خواب عَجیب وَ غَریب

دوشی من سکیں آجییں واب ئے دیت دیشب خواب عجیب و غریبی دیدم

واب دیت کہ مدرسہء مدیر بیتگان خواب دیدم معلم مدرسہ شدہ ام

ء مدیر ہم دبستانی چک بیتگ انت و معلمها هم بچه مدرسهای شده اند

ء من آہاناں لگگ ء وانگ سوج دیگءیاں و من به آنها تکلیف می دهم.

سد دانگ تاریخء وانگی کتاب آہاں دات صدتا کتاب تاریخ بهشان دادم

کہ ہمک شپ پہ دل زپت ایش بکن انت کہ هر شب حفظ کنند و

زور کتنت کہ بگر کندیلء روک کنگ ء وادارشان کردم کہ بدون آن کہ چراغ را روشن کنند

توامیناں ازبر بوان انت تمام آنها را از تر بخوانند.

من دیدم دات انت زانتی ترء تابء فرستادمشان گردش علمی

مغولستان ء کرء گورء به اطراف مغولستان

و ء پہ شپ نبشته کنگء واستا برای تکلیف شب شان

گشتوں کہ یک ہیٹ متری سہر پلین ما گنولیا ی ماں ہما

جاہء بہ ساٹ انت • گفتم کہ یک ماگنولیای ارغوانی ہفت متری در آنجا پرورش دہند.

چہ آہاں جستوں کپت حساب بکن انت کہ. آزشان پرسیدم حساب کنید کہ

ہرکمئیں نمرہ ائے گوں چنت پیٹ ارسء برابرانت. ہر نمرہ افتضاحی برابر با

ءُ په همک ردین جواب ءَ و برای هر خواب غلطشان

گون گوش ءَ درتکگت انت از گوش آویزانسان می کردم.

ءُوهده ئے که ماں کلاس ءَ تنها هبراش کتک یا کندتگ اش و

وقتی که سرکلاس خرف می زدند یا می خندیدند

هنچو چینڈوک پانتکگ انت که آهانی پریات آزمان ءَ شتگ.

چنان نیشگونی ازسان می گرفتَم که دادشان به هوا می رفت

انچش برزءُ برزءُ برزتر ..... که آچانگ ءَ چه وابه ءَ چه سراتگان

آنقدر بلند و بلند و بلندتر ... که یکهو از خواب پریدم

انچو گشے زاناں وتی میل ءَ دل منی سارت بیتگ ات!!

چون وش! در حالی که حسایی دلم خنک شده بود!! ایول!

****

ماں یک دمبرینوکیں بیگاہی ءَ

در بعدازظهر خسته کننده ای

ماں یک دمبرینوکیں بیگاہی ءَ در بعدازظهر خسته کننده ای.

هشت هوپوگ که هچ کس آهاں نه زیرگ ءَ ات هشت بادکنک که کسی آنها را نمی خرید،

گون وتی بندیکاں شورپه بال کنگ ءَ گپت اش با نچ هاشون تصمیم به پرواز گرفتند.

آزاتیں بال کنگ ئے په هما جاه ءَ که آهانی دل ءَ لوٹ ات پروازی

آزاد و به هر جا که دلشان می خواست.

یک ئے برزء شت کہ روچء بسماریت. پاپ! یکی بالا رفت کہ خورشید را لمس کند - پاپ!

یکی ء هیال کت کہ مزن راهاں سر به جنت. پاپ! یکی فکر کرد ستری به بزرگراهها

بزند - پاپ!

یکی ء لو ٹ ات کہ کاکتوسانی سرء کو چنڈگی ئے به جنت

.پاپ! یکی خواست روی کاکتوس ها چرتی بزند - پاپ!

یک ئے اوشتات داں کہ گوں یک بئے هیالین چکی ء گوازی

به کنت. پاپ! یکی ایستاد کہ با بچه بی خواسی بازی کند - پاپ!

یکی ء لو ٹ ات گرماگرهیں تهمک مچگ بکنت. پاپ! یکی خواست تخمه داغ

بشکند - پاپ!

یک ئے دجکی ء آشک بیت. پاپ! یکی عاشق یک جوجه تیغی شد - پاپ!

یکی ء گانڈ وئی ء دنتان درمان ء دارگ کت انت. پاپ! یکی دندان های یک

کروکدیل را معاينه کرد - پاپ!

یک ئے هم همینچو باز مهتل بیت کہ گواتی پهکء درآتک

انت.. ڈوش! یکی هم آنقدر معطل کرد کہ بادش در رفت - ووش!

هشت هوپوگ کہ هچ کسء نذرت انت هشت بادکنک کہ کسی نمی خرید.

آزات انتت داں کہ بال بکننتء گوات ء گون به بنت. آزاد بودن پرواز کنند

و در هوا معلق باشند.

آزات انتت هر وهد کہ دلش بلو ٹ ایت به ترک انت. آزاد بودند هر

موقع خواستند بترکند.

=====

اَشْتَر

شْتَر

اشتر اوپارکشیں دلوتِ انت. شتر حیوان صَبوری است.

مدام مردمء اچ گیابان ء توکاچ گوازین ایت

همیشه آدم را از وسط صحرا عبور می‌دهد.

هر چنت زانت که ماں گیابان ء هچ نگواهییت.

هر چند که می‌داند در صحرا

چیزی نیست.

آئی ء دل مدام لوٹیت که جُست بکنت

او همیشه دلش می‌خواهد بپرسد:

زاناں ماں گیابان ء چئے هست انت

"مگر در صحرا چه چیزی است،

که انسان مدام لوٹیت چه آئی ء تھاچ (توکاچ) بگوزیت.

که آدم

همیشه می‌خواهد از وسط آن بگذرد؟"

بلئے آئے جُست ء پسوءَ نه لوٹیت

اما او این سؤالش را نمی‌پرسد،

چیا که اشتر اوپارکشیں دلوتِ انت.

چون شتر حیوان صَبوری است!

گور هری جُست

سؤال گورخری

چه بری هرء جستون کت آز گورخره پُرسیدم

تو بَندرء اسپیت ء ترا سیاھین کشگ پرانت «توسفیدی و راه راه سیاھ داری

یا نان سیاھ ترا اسپیتین کشک مان انت. یا اینکھ سیاھی و راه راه سفید داری؟

بری هرء پسو دیگ ء جاہء جُست کُت. گورہ خَرہ بہ جای جواب دائن پُرسید:

تو بَندرء شرء تہنا ترا لہتئے بدین ہادت ہست انت «تو خوبی فقط

عادت های بد داری،

یا ہرابء ترا چُنت شریں ہادت مان انت یا بدی و چند تا عادت خوب داری؟

بئے برمشء لہتئے و ہدء شیتانی کنء ساکتی بعضی وقت ها شیطونی،

یا نان شیتان ء لہتئے و ہدء بئے برمش بی یا شیطونی بعضی وقت ها ساکت می شی؟

بَندرء گلء لہتئے روچاں گمیگ ء ذاتاً خوشحالی بعضی روزها ناراحتی،

یا بَندرء گمیگ ء لہتئے روچاں گلء یا ذاتاً افسردہ ای بعضی روزها خوشحالی؟

تئی گد سپا انتء تیوک ء تئی کمیس چل انت لباس هات تمیزن فقط پیر هنت کثیفه،

یا چل انت ء بس شلوار سپاننت. یا کثیفن و شلوارت تمیزه؟

بری هرء جست کتء جست کتء جست کت، و گورخر پُرسید و پُرسید و پُرسید،

جُست کُتء جُست ، رندء شُت و پُرسید و پُرسید، و بعد رفت.

دگہ ہچ بر چہ بری ہراں چہ آہانی کشک کشک بیگء

بابتء ہچ چیز ئے جُست نہ کناں دیگہ ہچ وقت آز گورخرها دربارہ ی راه راهاشونجیزی نمی پُرسم.

لستر (لُدو)

جاتیگی ے کہ انجیر ے درچک ے سرا زندگوازینگ ے آت. جادوگری کہ روی درخت انجیر زندگی می کند
 گوں لستر ے گشتی: یک لوٹ ے بکن داں کہ سرجمی ے کناں بہ لستر گفت: یہ آرزو کن تا برآورده کنم.
 لستر ے ہم پہ گروناکی ے یک لوٹ ے کت کہ لستر ہم با زرتگی آرزو کرد کہ
 دگی ے دو لوٹ ہم بہ بیٹی دُو تا آرزوی دیگر ہم داشته باشد.
 رند ے گوں هر کجام چه ای ے سئی لوٹاں بعد با هر کدام از این سه آرزو
 دگی ے سی ے لوٹ ہم تلبی کت. سه آرزوی دیگر آرزو کرد
 آئی ے لوٹ نہ دانگ بیت انت گوں هما پیسرگی سئی لوٹاں آرزوهایش شد نه آرزو با سه آرزوی قبلی
 رند ے گوں هر یکی ے چه ای ے دوازدهی لوٹاں بعد با هر کدام از این دوازده آرزو
 دگی ے سی ے لوٹ ہم تلبی کت. سه آرزوی دیگر خواست
 کہ سرجم ے لوٹی بیت انت ۵۲ یا ۴۶ که تعداد آرزوهایش رسید به ۴۶ یا ۵۲...
 پہ هرچ وڈ ے توامی لوٹ کاری گیت انت. به هر حال از هر آرزویش استفاده کرد
 پہ دگه لوٹی ے لوٹگ ے برای خواستن یہ آرزوی دیگر
 داں وهدی ے کہ آئی ے لوٹانی حساب بیت انت په... تا وقتی که تعداد آرزوهایش رسید به...

میلیار دو هیت ملیون ے ۱۸ هزار و ۳۴ لوٹ ۵ میلیارد و هفت میلیون و ۱۸ هزار و ۳۴ آرزو

رند ے لوٹی زمین ے سرا پیچ کت انت ے وت لگت چاپ جنگ ے ناچ کنگ ے بعد آرزوهایش را پهن کرد روی زمین و شروع

کرد به کف زدن و رقصیدن

سپٹ ے دور کنگ ے سوت جنگ ے جست و خیز کردن و آواز خواندن

ے لوٹ کنگ په وتی لوٹانی گیشتر کنگ ے و آرزو کردن برای داشتن آرزوهای بیشتر

گیشترهٔ گیشتر بیشتر و بیشتر

بلی‌ے ائے دگہ کندگایت آنت ء گریوگایت آنت. در حالی که دیگران می خندیدند و گریه می کردند

دوستی ء مہبت کنگایت آنت عشق می ورزیدند و محبت می کردند

لستروتی لوٹانی نیامء نشت لستر و سَط آرزوہایش نشست

ہما سرماں چکی کت آنت داں کہ چُش یک جمپئے سہر بیت آنت آنها را روی ہم ریخت تا شد مثل یک تپہ طلا

ءنشت آہانی حساب کنگ ء داں کہ و نشست بہ شمردشان تا.....

پیر بیت پیر شد

و بعد یک شب او را پیدا کردند در حالی کہ مُردہ بود ء رندء یک شپ ئے آ دیت اش کہ

ساہی داتگ آت

ءلوٹی چپ ء چاگردء مچ بیتگت آنت و آرزوہایش دُور و برش تلنبار شدہ بودند

آئیء لوٹ حساب ایش کت آنت آرزوہایش را شمردند

یک ئے ہم چہ آہاں گار نہ بیتگ آت حتی یکی از آنها ہم گم نشدہ بود

دراہیوں نوکت آنتء جڑ کگایت آنت ہمساں نو بودند و برق می زدند

مڑا مہ کن ات چنت دانگ بزیرات بقرمائید چند تا بردارید

لستری یاتء ہم بہ بئیت بہ یاد لستر ہم باشید

کہ سروپء واسء بوٹانی دنیاء کہ در دنیای سیب ہا و بوسہ ہا و کفش ہا

دراہیوں لوٹی پہ ائے دگئے لوٹانی سر جم کنگ ء پہ وت ہرامی کت آنت. ہمہ آرزوہایش را با خواستن

آرزوہای بیشتر خرام کرد!!

پرک نہ کنت

فرقی نمی کُنہ

چینچو کسان چُش کاجاءِ وڑءَ چہ کوچیک عین بادوم زمینی

چینچو مَزَن چُو گیابانءِ بلاءِ وڑءَ چہ گندہ عین غول بیابونی

پہ ہر وڑ ما توامی ں یک کدءانت بہ ہر حال ہمہ مون یہ اندازہ ایم

وہدیءے گنڈیلء کشی ں وقتی چراغ رُو خاموش کنیم

چیءے ازگار چُش بادشاہ چہ غنی عین سلطان

نیزگار چو پنڈ وگراں چہ فقیر عین گدایان

میءے ہردوئینانی ارزشت یک انت ہردومون یہ اندازہ می آرزیم

وہدیءے کہ گنڈیلء کشی ں وقتی چراغ رُو خاموش کنیم

سہربہ بی ں، سیاہ اگان نارنجیہ بی ں قرمز باشیم، سیاہ یا نارنجی باشیم

زردبہ بی ں یا کہ اسپت بہ بی ں زرد باشیم یا سفید باشیم

توامی ں یک وڈئی ں ہمہ عین ہم می مونیم

وہدیءے کہ گنڈیلء کشی ں وقتی چراغ رُو خاموش کنیم

شر، بلکی ں راہی ہمیش انت حُب شاید این راہش باشہ

کہ ڈراہیوں چیز پہ گوم ءُ گیگ بہ بنت کہ ہمہ چیز رو بہ راہ بشہ
 اش انت کہ ہدا ہدادستان بہ رسین ایت اینکہ خُدا دَست برسونہ
 کَن ڈُ یلاں بہ کشینت چراغ ہا رُو خاموش کُنہ

*****

چیزاں کہ من نگشتاں

چیزہایی کہ نگفتم

وہدیئے کہ گر نچی پہ روگء نیتء بست. وقتی چمدانش را بہ قصد رفتن بست

نگشتوں: منی لائٹوک ، ائے کے کارء مکن. نگفتم: عزیزم این کار را نکن

نگشتوں: واتر کن یک رندیئے پدء مناں موہ بدہ نگفتم: برگرد و یک بار دیگر بہ من

فرصت بدہ

وہدیئے جستی کت. مناں آ دوست بیت اگاں ناں. من وتی

دیم تہار کت وقتی پرسید دوستش دارم یا نہ ، رویم را برگرداندم

ہنی آ شتگ، ءُ من حالا او رفتہ، و من

دراہیوں چیز کہ نگشتگاں اش کنگان اش تمام چیزہایی را کہ نگفتم میشنوم

نگشتوں : منی لاٹوک مناں بڑن انت چیا کہ من ہم میار

باراتاں : نگفتم : عزیزم مناسفم ، چون من ہم مقصر بودم.

نگشتوں : اڈے جنجالاں کرے بکنیوں ، چیا کہ دراهیوں چیزاں

کہ ما لوٹگے آئیوں آ چیز مہبتے وپاکنگے وهدانتے : اختلاف ہا را

کنار بگذاریم ، چون تمام آنچه ما میخواستیم عشق و وفا داری و مہلت است

گشتوں : اگاں تو وتی راہ گچین کتگ . ماں تئی دیمے مان

نہ تراں : گفتم : اگر راہت را انتخاب کرده ای ، من آن را سد نخواهم کرد

ہنی آ شتگے من : حالا او رفتہ ، و من

اڈراہیں چیز کہ نہ گشتگے اتاں . اش کنگان اش . تمام چیزہایی را کہ نگفتم

میشوم

آ من امبازاں نہ کپتے آئیے ارس سپا نہ کت انت او را در آغوش نگرفتم و اشک ہایش

را پاک نکردم

نگشتوں : اگاں تومبےے ، منی زندگیے ہیچ مہنا نہ بیت

انت : نگفتم : اگر تو نباشی ، زندگی ام بی معنی خواهد بود

پگر کنگے اتاں چہ ڈراہیوں آ لئیباں ہلاس بیباں فکر می کردم از تمام آن بازیہا خلاص

خواہم شد

بلےے ہنی تہنا کاریے کہ کت کناں اما حالا تنہا کاری کہ می کنم

گوش دارگ په دراهيں هما چيزاں که نگشتگ اِتاں گوش دادن به تمام آن

چيزهائي است که نگفتم

نگشت: هور کو طء لکوش، کهوه اڈ کناں . گون وت مان

وتء گپ ء طال کنیں نگفتم : بارانی ات را در آر ، قهوه درست میکنم و با هم حرف میزنیم

نگشت : سړک چه لوگء ڈن سک دراجء بی برمش انت نگفتم : جاده

بیرون خانه طولانی و خلوت و بی انتهاست

گشت : اللهء میارء. سوبین باتء. هدا تئی پشتء پناه بات. گفتیم :

خدا نگهدار ، موفق باشی، خدا به همراهت

آ شت ء مناں تهنا یل داتی ، داں گون دراهيں چيزاں که نه

گشتگ اِتاں زندء به گو ازیناں او رفت و مرا تنها گذاشت، تا با تمام چیزهائي که نگفتم زندگی کنم

چه هما وهدئءے که دوست ء مناں یل کتک از وقتی که دوستم مرا ترک کرده است،

ابید چه راه روگء مناں هچ کارنیست انت کاری ندارم به جز راه رفتن!

راه رواں داں که به شموشان راه می روم تا فراموش کنم.

راه روگاں راه می روم.

تچگایاں. می گریزم.

دیر بیگایاں.... دور می شوم.

منی دوست پدء و اتر نه بیت دوست ام دیگر بر نمی گردد.

بلیء من هنی اما من حالا

درکء میدانء تچوک بیتگان. دونده دوی استقامت شده ام.

په پلانی زبان

به زبان گل

زمانگئے په پلانی زبانء گپ کنگ ء اِتاں روزگاری به زبان گل ها سخن می گفتیم

پاتوئی چکانی گپاں سر پد بیگء اِتاں حرف های کرم پروانه را می فهمیدم

په سارانی کراماں ماں وتی دلء بچکندگ ء اِتاں به وراچی سارها در دل لبخند می

زدم

وتی و ابجاهء گون پاتولیء دلء زنگاں ریچگء اِتاں. و در زخنخوابیم با پروانه ای درد دل

می کردم.

زمانگئے چرتانی جُستاں اشکنگ ء اِتاں روزگاری پرسش جیرجیرک ها را می شنیدم

ءپسو دیگء اِتاں و پاسخ می دادم.

ءُگوں ہر برپی دانگ ئے کہ ماں ہاکء کیگ آتء ساہ

دیگء ات۔ ہوریء گریوگ ء اِتاں۔ و با ہر دانہ برفی کہ بر خاک می افتاد و جان می دادگریہ می کردم۔

زمانگ ئے پہ پلانی زبانء گپ جنگء اِتاں روزگاری بہ زبان گل ہا سخن می گفتم۔۔۔

دیت ئے آروچ چون گوست انت؟ دیدی چگونہ آن روزہا رفتند؟

آروچ چون گوست انت؟ چگونہ آن روزہا رفتند؟

کئے مناں دوست دارایت؟

کی منو دوست دارہ؟

کئے مناں دوست دارایت؟ ہچ کس۔ کی منو دوست دارہ؟ ہیشکی۔

کئے منی سرء بہروسہ کنت؟ ہچ کس۔ کی بہم اعتنا می کنہ؟ ہیشکی۔

کئے منی واستء ہلوء گلابی چنت؟ ہچ کس۔ کی واسم ہلو و گلابی می چینہ؟ ہیشکی۔

کئے مناں پیپسیء شیرکنی دنت؟ ہچ کس کی بہ من نوشابہ و شیرینی می دہ؟ ہیشکی۔

کئے منی وشکنداں گوش داریت ء کندیت؟ ہچ کس۔ کی بہ لطفہ هام

گوش می دہ و می خندہ؟ ہیشکی۔

کئے ماں مرڑ کستیگء منی کمک ء کئیت؟ ہچ کس۔ کی تو دعوا بہ

کمنم می یاد؟ ہیشکی۔

کئی دل منی واستء زریت؟ ہچ کسی۔ کی دلش بزم تنگ می شہ؟ ہیشکی۔

کئے منی واستء گریت؟ ہچ کس۔ کی وانم گریہ می کنہ؟ ہیشکی۔

کئی چماں من شریں مردمیاں؟ ہچ کسی۔ کی بہ نظرش آدم جالبیم؟ ہیشکی۔

گذا اگل چہ مناں جست بکن ات کہ تئی شرترین سنگت کنے انت۔ پس آگہ آرم بپرسید کہ بہترین رفیقم کی یہ،

رسگء شمارا گشاں ہچ کس! فوراً بہتون می گم ہیشکی۔

بلئے دوشی سک ترس اتاں۔ اما دیشب حسابی ترسیدم۔

آگاہ بیتان ء دیت ہچ کس منی کرء گورء نینت۔ بیدار شدم دیدم ہیشکی ڈورؤ بزم

نیس۔

گوانک جتء دستوں پہ آبیء نیمگء دراج کت۔ صدائش زدم دستمو بہ طرّفش دراز

کردم۔

پہ ہما جاگاہء کہ مدام ہمودان ات۔ بہ ہمانجایی کہ ہمیشہ بود۔

لوگ ء دراہیں جاہاں، چاریں گنڈاں پدی گشتاں ہمہ جای خونہ زو، ہمہ گوشہ

ہاشو دنبالش گشتم۔

ہمینچو شوہاز کت داں کہ دمبرت۔ ہنی سہب بیگی انت۔

انقدر گشتم کہ خستہ شدم۔ حالا دیگہ نزدیک صبحہ۔

دگہ ہچ شک ئے پشت نہ کپتگ
دیگہ جای ہچ شکئی نیست.
کہ "ہچ کس" شتگ!
کہ "ہیشکی" رفتہ!

*****

اگان د گئے یک شیر کنی

اگر فقط یک شیرینی

اگان د گئے یک شیر کنی ائے بوراں مراں. اگر فقط یک شیرینی دیگہ بخورم میمیرم.
اگان د گئے یک شیر کنی ائے وارت مکنان پدء ہم مراں اگر نقرم یک

شیرینی دیگہ ہم بخورم باز میمیرم.

گون ائے داب ء زاهرانت کہ پہ هر وڈء مراں. با این حساب معلومه کہ در هر حال میمیرم.
گڈا شرترانت گَل بباں ء یک دگئے شیر کنی ائے ہم بوراں. پس بہتره

خوش باشم و یک شیرینی دیگہ ہم بخورم.

هوم م م.....بدء گون هوم م م ... وای بدہ!

چپ....چپ....چپ مَلج ... مَلوج و...

وش انت. خُدا حافظ.

*****

منی پاد سل ءُ مزن انت پاہای بزرگ کثیفی دازم

کہ ہمئے وڈء مستر بیان انت. کہ ہمچنان بزرگ می شونت

مناں سلین پاد هست انت پاہای کثیفی دازم

هماینت که مناں راه ءَ برنت آنها هستند که مَرَا راه می بَرند

اگاں زمین ءَ دل نئے هست ات ، من توانتگءَ اَگر زمین قلبی داشت، می توانستَم

آیی ءَ دریگک وتی سلین پادانی دل ءَ گوں مارتگ أنت. ضربانش را با کف پاهایِ کثیفم احساس کُتم.

*****

ماں گلاں که وتاں

مَن خوشحالم که خودم هستم

ماں گلاں که وتاں مَن خوشحالم که خودم هستم

چیا که تنی همرنگ نیاں زیرا شبیه تو نیستم

تو هم گل ببئے که تو وت نئے. تو هم خوشحال باش که خودت هستی

پرچا که منی همرنگ نئے چون اصلاً شبیه من نیستی

همش انت که توانیں گوں یک دگرءَ سنگت ببئے برای همین است که می توانیم

با هم دوست باشیم

ءُچون شرانت مئے وڑیں دو مردم ءِ سنگتی و چه خوبه دوستی دوتا آدم مثل ما

که هچ وڑءَ یکیں ڈولءَ نینت که اصلاً شبیه هم نیستند

بلئے ودمان وت اش دوست بیت اما همدیگر رو دوست دارند

*****

مرچی

امروز

مرچی اجبیں گوات ئے اتک
 آجب ژیبء ژاپ کنگ ات
امروز عجب باد عجیبی اومد.
 عجب های و هوئی عربیی می کرد.

چش پریشانیں پیر زالی ء که سک باز هبری په گشگء
 هست انت
مثل په پیرزن نگران که به عالمه خرف برای گشتن داره،

مرچی اجبیں گوات ئے اتک
 سارت ء ساپ چه نیلگین آزمان ء
امروز عجب باد عجیبی اومد.
 خنک و شفاف آز آسمون خاکستری تیره.

منی کلاهی نه برت بلئے منی سري برت.
 مرچی اجبیں گوات ئے اتک
کلاه منو نبرد ولی سرمو برد.
 امروز عجب باد عجیبی اومد.

*****

یک ٹکرئے چه آزمان
 یک تکه از آسمان

یک ٹکرئے چه آزمان
 اچ چتء ترکء نیامء
یک تکه از آسمان
 آز میان شکاف سقف

تچگء کپت منی واداپانی تھا
یک راست اُفتاد توی سوپ من.
ٹپ! شالاب!

راست انت مناں ہچ بر ڈالء واداپ دوست نہ بیت
راستش من اصلاً سوپ
عَس دوست ندرم.

بلئے ائی یکئیں اما این یکی رُو

دان آسرء وارتوں تا آخرِ آخرش خوردم.

وش ات.... وش! خوشمزہ بود... خوشمزہ!

(گچء تام دیگ ات.) (مزه گچ می داد)

بلئے ہمینچو وش ات کہ
اما اونقدر خوشمزہ بود کہ

چہ آ ڈالی واداپاں کد یک دریا ئے وارتوں
می تونسٹم یہ دریا از اون سوپ عَس بخورم.

آجیبں گپ انت یک ڈکر ئے چہ آزمان
جالبہ کہ یک تکہ آسمان،

چئے کنت گون یک پلیٹ ئے ڈالی بئے تامیں واداپاں چی کار
میکنہ با یہ بُشقاب سوپ عَس بدمزه.

*****

منی ترو مُدام تیوک ء ات

عمہ من ہمیشہ تنہا بود

چون باریں شما منی تروههٔ کسه اش کُتگ أنت
ایا ماجرای عمه مرا شنیده اید؟

منی ترو مُدام تیوک ءَ آت
عمه من همیشه تنها بود،

سکّ باز هم گر یوگ ءَآت
خیلی هم زیاد گریه می کرد

دُراهیں مردم گوشگ ءَ ات أنت اِلتی اِش انت که هچ بر
 آشک نه بیتگ
همه می گفتند علتش این است که هیچ وقت عاشق نشده!

رندءَ منی ترو آشک بیت
بعد عمه ام عاشق شد،

بلئے انگتگ هم گریوگ ءَانت
اما حالا باز هم گریه می کند!

پرچا که ترسگ ءَانت که آیی ءِ لو ٹوک آیی ءَیل بدنت
چون می ترسد معشوقش ترکش کند،

هني نزانگءَیاں آشک بیگ گهتر انت اگان آشک نه بیگ
حالا نمی دانم عاشق بودن بهتر است یا عاشق نبودن!؟

***

آشک بیگ

عاشق شدن

چه هماوهدی ے که آشک بیتاں از وقتی که عاشق شدم

گیشتر موه رست! داں که بال بکناں. فرصت بیشتری پیدا کردم برای این که پرواز کنم

گیشتریں موہ! داں کہ بال بکنان ءُ پدء از مین ءِ سرا بکپاں فُرصت

بیشتری برای این کہ پرواز کُنم و بعد زمین بخورم

ءُ اے سک شرانت و این عالی آست

هر کس ءِ بال کنگ ءُ ماں زمین ءِ سرا کپگ ءِ چانس نیست

انت هر کسی شانس پرواز کردن و به زمین خوردن را ندارد

تو اے چانس مناں بکشاتگ. تو این شانس رو به من بخشیدی

منت واراں مُشکرَم

بیت کنت ہما کس کہ وتی ماتی لنککء مچنت۔
 ماتی لنکک ایش ترء چلء بئے براہ بہ بنت
 بئے ما کہ وتی ماتی لنککء مچگء این زانگء این۔
 کہ وشتریں چیز ئے چہ ماتی لنککء نیست انت

***

زیگ نادرہ بیتانء داکترء شتان
 آئیء منی گٹ چارات۔
 ءیک بوٹی تائے دري کت۔
 ءیک لیبو کیں یکدارئے
 پادگا ژي ئے
 ءیک سینکلی سیٹ ائے۔
 گٹ سرء گشتی
 وتی وردنء وراکء گیشتر ہیالء بدار

****

واجہ کلاہیء۔

بیست ویک کلاہ رنگ پہ رنگیں ہست ات
 بئے واجہ رمگیء۔
 بیست ویک رمگ ہست اتء تہنا گوں یک کلاہئے

روچ ئے واجہ کلاہیء واجہ رمگی دیت۔

آہاں پد چہ وش اتکیء
 کلاہء زیرگء بھاکنگء بابتء گپ جت.
 گڈ سرء واجہ کلاہیء
 تھنا واجہ رمگیء یكء تائین کلاہ پہ بہا زرت!
 دنیگء تو چیزئے پہ ائے مزاکیء اش کتگ بیتء؟

****

اگان د گئے یک شیرکنی ائے بوراں مراں.
 اگان د گئے یک شیر کنی ائے وارت مکنان پدء ہم مراں
 گوں ائے داب ء زہرانت کہ پہ ہر وڈء مراں.
 گڈا شرترانت گَل بیانء یک دگئے شیرکنی ائے ہم بوراں.
 ہوم م م.....بدء گوں
 چپ.....چپ....چپ
 وش انت.

*****

کئے مناں دوست دارایت؟ ہچ کس.
 کئے منی سرء بہروسہ کنت؟ ہچ کس.
 کئے منی واستء ہلوء گلابی چنت؟ ہچ کس.
 کئے مناں پیپسیء شیرکنی دنت؟ ہچ کس

کئے منی وشکنداں گوش داریت ءُ کنڈیت؟ ہچ کس۔
کئے ماں ہڑءُ کستیگءَ منی کمک ءکئیت؟ ہچ کس۔

کئی دل منی واستءَ زریٹ؟ ہچ کسی۔

کئے منی واستءَ گریت؟ ہچ کس۔

کئی چماں من شریں مردمیاں؟ ہچ کسی۔

گڈا اگر چہ مناں جست بکن ات کہ تئی شرترین سنگت کئے انت۔
رسگء شمارا گُشاں ہچ کس!
ہئے دوشی سک ترس اتاں۔

آگاہ بیتان ءُ دیت ہچ کس منی کرءُ گورءَ نینت۔
گوانک جتءُ دستوں پہ آئیء نیمگءَ دراج کت۔
پہ ہما جاگاہء کہ مدام ہمودان ات۔

لوگ ء دراہیں جاہاں، چاریں کُنڈاں پدی گشتاں

ہمینچو شوہاز کت داں کہ دمبرت۔ ہنی سہب بیگی انت۔
دگہ ہچ شک ئے پشت نہ کپتگ
کہ "ہچ کس" شتگ!

*****

منی پاد سل ءُ مزن انت
کہ ہمئے وڈء مستر بیان انت۔
مناں سلیں پاد ہست انت
ہماینت کہ مناں راہ ءَ برنت
اگاں زمین ءَ دل ئے ہست ات ،
من توانتگء

آپی ء دریگگ وتی سلین پادانی دلء گوں مارتگ انت۔

*****

زمانگئے پہ پلانی زبان ء گپ کنگ ء اِتاں
 پاتوئی چکانی گپاں سر پد بیگ ء اِتاں
 پہ سارانی کراماں ماں وتی دل ء بچکندگ ء اِتاں
 وتی و ابجاء ء گوں پاتولی ء دل ء زنگاں ریچگ ء اِتاں.
 زمانگ ئے چرتانی جُستاں اشکنگ ء اِتاں
 ءُپسو دیگ ء اِتاں

ءُگوں ہر برپی دانگ ئے کہ ماں ھاڪ ء کپگ آت ء ساہ دیگ ء ات. ہوری ء
 گریوگ ء اِتاں.
 زمانگ ئے پہ پلانی زبان ء گپ جنگ ء اِتاں
 دیت ئے آروچ چون گوست انت؟
 آروچ چون گوست انت؟

*****

دستوں پہ روچ ء نرسیت.

جَمبراں دست جَت کُت نکناں، پہ روچ ء نرسنگاں
 ہچ بر کار ئے کہ تو لو ٹ اِتگ. سرجم کُت نہ کتگ.
 داں منی وس آت دستوں دراج کُت
 گُشے من آ نیاں کہ تو لو ٹگا ئے.

پرچا کہ جمبراں دست جت نہ کنگ ء یاں روچ ء رست کُت نہ کنگ ء یاں.

ڀناں ڄمڀراں سمارت ڪُت ڪنان ٻه روچءَ هم رست ڪُت نه ڪنان

تئي ڀگراني ڄهلاڻڪي ءَ رست نه ڪنانءُ تئي لوڻا ڻ دربرت نه ڪنان

ٻه دستءَ آرگءَ هما ڇيز ئه ڪه تو ما ڻ هيالا ڻ آئيءَ شوهاڙهه. من ٻه تو ڪارءِ
ڪُت نه ڪنان.

من تئي ڀگرءَ دربرت نه ڪنان ءُ ڪون تئي هيالا ڻ همراه بوت نه ڪنان

مني وسءَ نه انت ڪوننتئي هيالائي همراهيءَ تئي ڀگرا ڻ در برت به ڪنان.

*****

دلوں لو ٺ ايت انڇين ڪس ئه به شوهاڙهه دان ڪه مني ناتوامءُ ڀش ڪپتگ ايں
ڪاراں سر ڄم بڪنت.

راهه ڪه من دربرت نه ڪتگ آ ٻه تو دربگيچ ايت ءُ ٻه تو شرترين دنياڻه
ارڪت به ڪنت.

دريگتئين ڪسئو دربگيچ ئه ڪس ئه ڪه بئو پروا به بيتءُ ڇه ترا گيش به بيت

تئی پگراں کہ مدام بدل بیگاینت پہ نیمگی ء شون بدنت۔
 ء تئی ارواہء کہ مدام بال کنگ انت آرات بکنت۔
 بلئے چہ منی وس ء ڈن انت .....وس ء نہ انت۔

چہ منی وس ء ڈن انت کہ وهدء پشتء بہ بران دان پدء شانزده سالگیء پاد ایر
 بکنئے
 گون من نہ بیت تئی بئے نیئیں زمیناں بہ سبزیناں

گونمن نہ بیت گون دگئے یکی ء ماں ای بابتء کہ کرارت چش بہ بیتء ہنوں
 کہ چش نہ انت گپ بہ کناں۔

گون من نہ بیت وهدء پشتء بہ بران ء ترا تھی ورنائیء زمانگء سر بہ کناں

گون من نہ بیت وهدء پشتء بہ بران ء پدء ترا ورنہ بہ کناں
 گڈا گون من وشي بکن ء وتي باپشتء ہم مچار۔
 هرچنت کہ تھی گورا وشين روچ گوازينت انت

اپسوز! من ہما نیاں کہ گون تو وتي روچاں آسر بہ گنت۔
 اگاں کس ئے مني هالشوني ء بہ کنت، بگش يك وهدئے گون من ات

بلئے ہچ بر دستی پہ جمبران ء پہ روچء نرست۔
 مني وس ء نہ انت جمبران دست بہ جنان ء یا پہ روچء برسائیں....

باز وش، سڪ جلدي بدل بيت په سڪين سليءَ

سڪ جلدی..

هچ کس ء منء هچ نه گشت ء هميش انت كه هچ بر سرگچ نوارت
باز وش، سڪ جلدي بدل بيت په سڪين سليءَ
سڪ جلدی..

هچ کس ء منء هچ نه گشت ء هميش انت كه هچ بر سرگچ نوارت
روتاپ بدل بيت په ساهگء.... په هورء
واهشت بدل بيت انت په وشي ... په درد
دل شورينوك ء آشكي سوتان..
وتي جاه دات دك ء گمي سوتاني سرديگء.
سڪ جلدی..
ء دان آسر بنگيچ بيت
ء آسر بدل بيت په كدي.... په هچ وهد
و ء منء دوست بدار..

بدل بيت په ،جائے وتی دلء توك ء په منء هم بچار
سڪ جلدی..

سڪ شر .... پيش چي ايشيء كه م اهيال كنگء ايتن بدل بيت په سڪ سليءَ
اگان هچ كسء ترا نه گشگ بيتء

ھنی باندانت بزانه

کہ سک شر ..سک جلدی بدل بیگ ء انت پہ سک سلء .
چہ سک شرء پہ سکین سلیء ..

*****

پیر زال ئے ماں بوٹ ء

پیر زالی ات کہ ماں بوٹ ء تھا زند گوازینگ ء ات
ء آئیء ہمینچو چک هست ات

کہ نزا نگء ات گوں آھاں چئے بکنت
بلئے گڈی گشاد بیت
ء پریشانی کُٹ انتی .

آ ہم پورو ہما وھدئی کہ یک مردمی ء
وتی پاد بوٹ ء کت

*****

ماں گلاں کہ وتاں
چیا کہ تئی ہمرنگ نیاں
تو ہم گل ببئے کہ تو وت ئے .
پرچا کہ منی ہمرنگ نئے

همش انت که تو انیں گوں یک دگرء سنگت ببئے

ءچون شرانت مئے وڑیں دو مردم ء سنگتی
کہ ہچ وڑء یکیں ڈولء نینت۔
بلئے ودمان وت اش دوست بیت

*****

مرچی اجبیں گوات ئے اتک
أجب ژیبء ژاپ کنگ ات

چش پریشانیں پیر زالی ء کہ سک بازہبری پہ گشگء ہست انت
مرچی اجبیں گوات ئے اتک
سارت ء ساپ چہ نیلگیں آزمانء
منی کلاھی نہ برت بلئے منی سري برت۔
مرچی اجبیں گوات ئے اتک

***

اگان مناں بگشئے کہ وکشی ایننگرازء
بیست دانگ دنتان پرانت
من گشاں ألم ء راست انت۔
اگان بگشئے سی یو سئے پرانی
منی ہیالء توپہ هكء
یا کوکار بکنئے نود ونہ دنتانی پرانت
ہچ بر نگشاں کہ دروگ بند گائے

چیا کہ من گلاں وکشی اینگرازے دنتانانی دانگ

آنچیں گپ نے نہ انت کہ من بلوٹاں چیز نے آبی ء بابتے بزاناں

*****

وتواہیں شاعر

تاریخے زبر نیاں۔

اچ علومے سروں پر نہ بیت۔

سازے زیملے تابے ریس باز آنت۔

ء گوں ریاضیے من ہونیگیں دژمناں۔

اقتصاد پہ من عذاب انت

وردش بازیں زور نے لوٹ ایت۔

وانگ گرانیں کارے

جغرافی سرے ڈمبیرین ایت

علوم اجتماعی ء گپ ء مجن

من ء چہ شیمیے بیزارانت

چہ زیست ء مناں تپ گریٹ

گیاه شناسی کاہکانی بوے کنت۔

بلکین هنر هم منی واست ء گران انت
 په هر وڈء شکر گرگ لوٹ ایت
 که منی هملا سکی شرانت.

*****

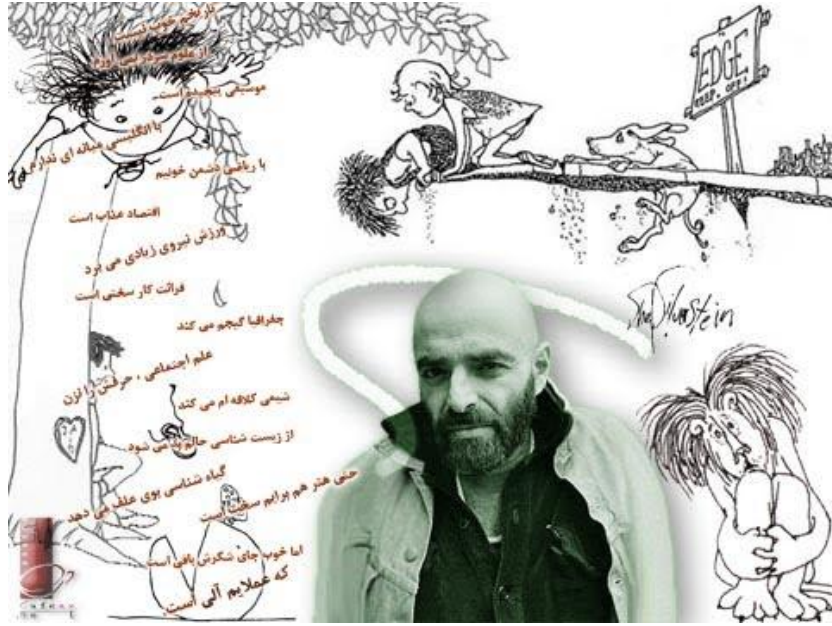
کئے گشت کنت برزء شئیرء چنت ردی مان انت

هرکس که سرجم ء شر حساب بکنت من هون آییء شائرء گندگء بران گون
 چه

(شل ،هما شائرانت که آییء سرء منی وڑء مید پرنینت...) منتی کنان
 اجازت بدنت آ گونڈوان که راست گشتگ هرچنت دل اش بلوٹ ایت آییء کوٹیں
 سرء دست به مرزانت.

په اجازت گرگء هج ء پگرء اچ پتء مات ء مدرسه ء ناظم ء بس ء کرایه ء
 راهء نیام ء توشگء مه بنت
 ساندویچ ء پیپسی ء تهمکء هیالء مه بنت درست منی سرء آنت.

ماتء هدا

هداء ما را لنک داتگ-مات گشیت گون «چنگلی ء بور»

هداء ما را آواز داتگ-مات گشیت «چاکمن»

مات گشیت «گوبی بور، گزرک بور، کاهک بور»

بلئے هداء ما را وشین بستنی داتگ.

هداء ما را لنک داتگ-مات گشیت «گون دزمال ء دماغ ء سپا بکن»!

هداء ماں دگء ما را آپء پریں کلک داتگ-مات گشیت «شلیپ شلاپ مکن»

مات گشیت «چاکء سلوات مه کن ات شمنے پت وپتگ»

بلئے هداء ما را ٹامبی ڈبک داتگ که آهاں بتوارین اینیں.

هداء ما را لَنُك داتگ - مات گُشیت «دستکش دست ء بکن»

هداء ما را هور داتگ- مات گُشیت «بیا توک ء مه پل ئے»

هداء ما را لَنُك داتگ- مات گُشیت «برو دستاں بشود»

بلئے هداء مارا زگالی بالدي ء چلي این جان داتگ

هنی راست انت که مناں باز هوش نیست انت

بلئے یک چیزئے شر زاناں

اگان مات ردانت اگان هدا

وهد ئے که توامین بالی مرگ زمستان ء هاترء

مان زربارء نیمگ ء رهادگ بنت

یک آجیبین بالی مرگی ء وتی راه تاب داتگ په کُتبی نیمگء

ء انچو که وتسرء لرزگ انت

مان سارتي ء کُتبء نیمگ ء بال کنان انت

ءگُشگ انت: چُش نه انت که مناں

یخءسارتيءبرپ ء پُریں زمین دوست بیت

په ائے هاترء دیم په کتب ء روگایاں

که لهتئے وهدءدوست داراں شهرء يكءتھناھیں بالی مرگ بباں که اچ دگئے

مرگان گستاينرنگ ئے هستنى.

*****

وهدئے چراگ سبزانت رهادگ بئیں
 وهدئے چراگ سهرانت اوشتیں

بئے
 اگاں چراگ سبز به بیت گوں هر دلی دانگاں چئے بکنیں

*****

بئے تهمبائیں انسان
 آدم تَنبَل

اوشتگ اهمکي انت

چار دست ءُ پاءءَ روگ لَجَّ ءَ بارت
 میزان میزان روگ گنوکاني کارانت
 گام ءَ روگ چه درستان گنتر انت
 سٹ کنگ ءَ سیت نیست انت
 کُپ کنگ دم برینوک انت
 نندگ مُپتین انت

تکو دیگ مردمِ ِ تاهیرِ عبارتِ انت

درك كَنگ گیشین چیزانت
میدان ءَ تچگ گنوکانی کارانت
گهترانت برواں برزءَ
ءُپدءَ به وپساں

*****

ناکو ءَ گوشت
داں مدرسه ءَ چون روگائے؟
گشتوں: گوں بس ءَ
زوریں بچکندگ ئے جتی ءُگوشتی

من وهدئے کہ تئی سندءَ بیتگان داں ده کیلومترءَ پیادگ ءَ شتگان
ناکو ءَ گوشت:
تو چینچو بار چست کت کئے؟
گشتوں: یک برنجی گونی ائے

زوریں بچکندگ ئے جتی ءُ گشتی: من وهد ئے تئی سندءَ بیتگان

یک گاڑی ائے من بکسل کتگئے چکتگ یک گوسک ئے چست کتگ!

ناکوء گوشت

داں ہنی چنت رندء مڑ تگء؟

گشتوں: دورندء ہردوئیں رندء لٹ وارتگ

زوریں بچکندگ ئے جتیء گوشتی من کہ تئی سندء بیتگان

ہر روچ مڑ تگانء ہچ بر لٹ نوارتگ!

ناکوء گوشت

ترا چنت سال انت.

گشتوں: نہءنیم سال

گلی گوات دات انتء گوشتی: من وهد ئے تئی سندء اتاں. مناں دہ سال ات!

ہروهد ئے کہ ماں آپءِ تھا یک مردم ئے گنداں کہ سرچپکانی اوشتاتگ
چارانی ء ڈاک ڈاک کنداں

البت باند نہ انت ا ئے کارء بکناں
بلکیں ماں دگئے دنیاہیء سیلء انت
ماں دگئے وهدیء

ماں دگئے جاہیء

ہما مردم شر اوشتاتگ

بلکیں ائے مناں کہ سرچپکانی اوشتاتگان

*****

یک ٹکرائے چہ آزمان
 اچ چتے ترکے نیامے
 تجگے کپت منی واداپانی تھا
 ٹپ!

راست انت منانہج بر ڈالے واداپ دوست نہ بیت

بلئے ائی یکنیں
 دان آسرے وارتوں
 وش آت.... وش!

(گچے تام دیگ آت.)

بلئے ہمینچو وش ات کہ
 چہ آ ڈالی واداپاں کد یک دریا نے وارتوں
 آجبین گپ انت یک ڈکر نے چہ آزمان

چئے کنت گون یک پلیٹ نے ڈالی بئے تامیں واداپاں

*****

مرچی منی لاک پشتے (کسیپے) ہج نوارتگ
 چہ سہیگے دان کہ ہنی شکین دیمے کپتگ
 پہ ہج و ژنی نہ سرتگ
 ہرچنت کچکلی کنانی
 تیلانک دیانی
 بندیکے ٹال نے چمانی دیمے سُرینانی
 ہج پہ ہج!
 ہمودے کپتگ ، سردے سکت
 عرؤک روک ے دیمے چارگ انت!
 سنگتوں گوشیت المے مرتگ
 بلئے زاناں داری لاک پشت (کسیپے) ہم مرانت؟

*****

اڱاڻ ٻالي مُرڱي ۽ ڀڙ
سهبءَ مهلو ڇه واپءَ آگاه بڻيءَ ۽ ڀه وتي ناري ۽ ڪرم ئي شوهاز بکن

اڱاڻ ٻالي مُرڱي ۽ ڇه دراهين مرڱاڻ ڀڱاه ترءَ ڀهد آيوڪ بڻيءَ
بڻيءَ اڱاڻ ڪرمي ۽ سهبءَ تا ديرين وهدى ۽ بوڀس

*****

ڇون ٻارين شما مني تروهءَ ڪسه اش ڪُتڱ اُنت

مني ترو مُدام تيوڪ ۽ اُت
سَڪَ بازهم ڪر يوڪءَ اُت

دُراهين مردم ڪوشڪ ۽ اُت اُنت اُلتِي اِش اُنت ڪه هچ ٻر آشڪ نه ٻيٽڱ
رندءَ مني ترو آشڪ ٻيٽ
بڻيءَ انگتڱ هم ڪريوڪ ۽ اُنت
, ڀرڇا ڪه ترسڪ ۽ اُنت ڪه آبي ۽ لو ٿوڪ آبي ۽ ايل بدنٽ
هني نزانگءَ اياڻ آشڪ ٻيٽڱ گهترانت اڱاڻ آشڪ نه ٻيٽڱ

***

بدستڪ

دُراه ڪشنت من بدستڪاڻ

دُراه هيال ڪنگءَ اُنت من ڪنوڪاڻ

سرزاهرءَ ڪوڱون من ٻچڪنداُنت

بڻيءَ ڇه دلءَ توڪءَ لو ٿ اُنت مني سرماڻ ٿيلءَ مه ٻيٽ

آمني ڪهواهءَ توڪءَ سرم ريچ اُنت

عُمنی جوئے واداپانی توکء شیشگی بورونك
 عُ منی لیبی تنیسء بوٹانی توکء موکو دور دینت
 گردویی شیرکنیاں سیل کننت
 سر پر بیگ چہ ائے درستیناں
 گرانیں کارانت۔
 بچار منی پت ء اردوکیں جنکئے لوٹ اتگ ات
 عُمنی ماتء جاڑ
 عُ پیرکء ہیتر دوست بیگء ات۔
 گڈا ہرچ کار ئے کہ من کتگ ات آ پھکء رد بیتگ ات
 بلئے ہنی لوٹاں کارء سرجم کناں
 اگاں چئے بجکندگ جنگا ئے۔
 بلئے زاناں ائے شئر وش ات بہ بیت۔
 ہوں زاناں کہ بس گوش دارگئے
 چیاکہ نلوٹ ء منی مارشتاں ٹپیگ بکنئے
 بلئے انچش کہ شتاں
 منی شلوارء چیروک ء سرء کہ پچ انت کندئے
 تو منی کھواہء توکء سرم ریچ ائے
 عُمنی جوئے واداپانی توکء شیشگی بورونك
 عُ منی لیبی تنیسء بوٹانی توکء موکو دور دئے
 عُمنی گردویی شیرکنیانی توک ء ہراب کاری کن ئے۔
 زانگءیاں
 وتء ماں آراہء مہ پرین۔
 زانگءیاں

زانگءیاں

زانگءیاں

*****

کامیاب بیتان ! کامیاب بیتان! گمان بکنت پہ کجام کارء کامیاب بیتان!

یک چراگئے اڈوں کتگ کہ آئیء بٹن ماں روچء لگیت۔

روچ ماں وتی کساسء ٲروکء رُژناہ انت

لینٹ ہم پہ وتی جوازتء رُژناہ انت

بلئے ھو، تیوئء یک چیزىءکار ھراب کتگ انت

واھر سک باز دراج نہ انت۔

اجیبینءنگیگیں واب

دوشى من سکیں آجیبیں واب ئے دیت

واب دیت کہ مدرسہء مدیر بیتگان

ء مدیر ہم دبستانی چک بیتگ انت

ء من آھاناں لکگ ء وانگ سوج دیگءیاں

سد دانگ تاریخء وانگی کتاب آھان دات

کہ ھمک شپ پہ دل زپت ایش بکن انت

زور کتنت کہ بگرکندیلء روک کنگ ء

توامینان ازبر بوان انت

من دیم دات انت زانتی ترء تابء

مغولستان ۽ کرءُ گورءُ

۽ ٻه شپِ نڀشته ڪنگءِ واستا

گشتون ڪه ڪي هيت مٿري سهر پلين ما گنوليا ي ماں هما جاهءِ به ساڻ انت .

چه آهان جستون ڪپت هساب بڪن آنت ڪه.

هرڪمئين نمره ا ئے گون چنت پڻت ارسءِ برابرانت.

۽ ٻه همڪ ردين جواب ۽

گون گوش ۽ درتڪت انت

*****

۽ وهڻ ئے ڪه ماں ڪلاس ۽ تها هيراش ڪتڪ يا ڪندنگ اش

هنچو چينڊوڪ پانتڪگ انت ڪه آهاني پريات آزمان ۽ شتگ.

انچش برزءُ برزءُ برزتر ..... ڪه آچانگءِ چه وابع چه سراتگان

انچو گشئے زاناں وتي ميل ۽ دل مني سارت بيتگ آت!! چون وش!

****

ماں ڪي دمبرينوڪين بيگاهي ۽

هشت هوپوگ ڪه هچ ڪس آهان نه زيرگءِ آت

گون وتي بنديڪان شورپه بال ڪنگءِ گپت اش

آزاتين بال ڪنگ ئے ٻه هما جاهءِ ڪه آهاني دلءِ لوڻ ات

ڪي ئے برزءُ شت ڪه روچءِ بسماريت. پاپ!

ڪي ۽ هيال ڪت ڪه مزن راهان سر به جنت پاپ!

ڪي ۽ لوڻ ات ڪه ڪاڪتوساني سرءِ ڪو چنڊگ ئے به جنت پاپ!

ڪي ئے اوشتات دانڪه گون ڪي بنے هيالين چڪي ۽ گوازي به ڪنت پاپ!

ڪي ۽ لوڻ ات گرماگرمين تهمڪ مچگ بڪنت پاپ!

یک ئے دجکی ء اشک بیت پاپ!
 یکی گنا نڈ وئی ء دنتان درمان ء دارگ کت انت پاپ!
 یک ئے ہم همینچو باز مهتل بیت که گواتی پهکء در آتک انت .. ڈوش !
 هشت هوپوگ که هج کس ء نذرت انت
 آرات انتت دان که بال بکننت ء گوات ء گون به بنت.
 آرات انتت هروهد که دلش بلو ٹ ایت به ترک انت.

=====

پگل ء چک بر

یک روچ ئے پگل ء گون چک برء گشت
 من سٹ کت کنان .. تو ہم انچش.
 گڈا اگان وت ماں وت ء سانگ ء سیر به کنین ء ما را چک به بیت.
 آچک چه کوہ ء سٹ جنان ء برزء شت کنت.
 ماندشت ء مزین پندی ء سٹ کت کنت چون وش انت آیی ء گوریارو ء نام پر بکنین.

چک برء گشت " لاڈکیں پگل
 واکي چونین وشین هیال انت.
 من گون دل ء میل ء تیاراں گون توسیر ء بکنان

چیز ئے که هست انت.
 گھترانت گوربار ء جاه ء نام ئے کانگور که ایر بکن اے
 بلئے پگل ء چه ا ئے نام ء وش نیاتک ء دپ جاک ء بیت انت

دگنے نام ہم گشگ بیت چش که روگارو یا باگکارو
 شد گڈ سرء پگل ء گشت : زان ئے چی انت ؟ هنی که ا ئے وڈء بیت.
 رو کانغه یا باغکارو آئی ء نام هر چئے ببیت روکانغه اگان باگکارو
 دگنے بس منا وش نه بیت گون تو سیر بکنان.

چک برء گشت " شرتر "

پگل ء دگنے هج نه گشت
 چک برء وتی راه گپت ء شت
 نان سانگ ء سیر ئے بیت ئے که چک ئے پیداگ بیت

کہ اچ کوه ۽ برز۽ بروت یا مزنیں پندی ۽ سٹک بہ جنت۔
 واکي، کہ هراب درآتك چينچوهراب
 آهم تهنا په يك نامی ۽ هاتر۽

****

أشتر

اشتر اويارکشيں دلوت انت

مدام مردم ۽ اچ گيابان ۽ توکاچ گوازين ايت

هر چنت زانت کہ مان گيابان ۽ هچ نگواھيت۔

آنی ۽ دل مدام لوٹيت کہ جُست بکنت

زانان مان گيابان ۽ چئے هست انت

کہ انسان مدام لوٹيت چه آنی ۽ تهاچ (توکاچ) بگوزيت۔

بلئے آ ائے جُست ۽ پسوء نہ لوٹيت

چيا کہ اشتر اويارکشيں دلوت انت۔

&&&&&&&&

لُدو/ (لِستَر)

جاتيگئے کہ انجیر ۽ درچک ۽ سرا زندگوازينگ۽ آت۔

گوں لستَر ۽ گشتي: يك لوٹ ئے بکن دان کہ سرجمئے کناں

لستَر ۽ هم په گروناکی ۽ يك لوٹ ئے کت کہ

دگئے دو لوٹ ہم بہ بیٹی
 رندے گونہر کجام چہ ائے سئیں لوٹاں
 دگئے سئے لوٹ ہم تلبی کُت۔
 آئی ء لوٹ نہ دانگ بیت انت گوں ہما پیسرگیں سئیں لوٹاں
 رندے گوں ہر یکنے چہ ائے دوازدهیں لوٹاں
 دگئے سئے لوٹ ہم تلبی کُت۔
 کہ سرجمے لوٹی بیت انت ۶ یا ۵
 پہ ہرچ وڈے توامیں لوٹ کاری گپت انت۔
 پہ دگہ لوٹی ء لوٹگ ء
 دانوہدئے کہ آئی ء لوٹانی حساب بیت انت پہ...

میلیار دو ہپت ملیون ء ۱۸ ہزار و ۳۴ لوٹ

رندے لوٹی زمین ء سرا پچ کت انت ء وت لگت چاپ جنگے ناچ کنگے
 سبے دور کنگے سوت جنگے
 ء

لوٹ کنگ پہ وتی لوٹانی گیشتر کنگے
 گیشترے گیشتر
 بلے ائے دگہ کندگایت آنت ء گریوگایت آنت۔

دوستی ء مہبت کنگایت انت

لستروٹی لوٹانی نیامے نشت

ہما سرماں چکی کت آنت دان کہ چش یک جمپئے سہر بیت انت

عُنشت آہانی حساب کنگ ء دان کہ

پیر بیت

ء رندے یک شپ ئے آدیت اش کہ ساہی داتگ آت

ء لوٹی چپ ء چاگردے مچ بیتگت آنت

آئی ء لوٹ حساب اش کُت آنت

یک نے ہم چہ آهانگار نہ بیتگ ات
دراہیں نوکت انتے جڑکگایت انت

مڑا مہ کن ات چنت دانگ بزیرات
لسترے یاتے ہم بہ بنیت

کہ سروپے واسے بوٹانی دنیاے

دراہیں لوٹی پہ ائے دگنے لوٹانی سر جم کنگ ے پہ وت ہرامی کت انت۔

*****

بری ہری جست

گور ہری جست

چہ بری ہرے جستوں کت
تو بندرے اسپیت ے ترا سیاہیں کشک پرانت
یا ناں سیاہے ترا اسپیتیں کشک مان انت۔
بری ہرے پسو دیگ ے جاہے جست کت۔
تو بندرے شرے تہنا ترا لہتے بدیں ہادت ہست انت
یا ہرابے ترا چنت شریں ہادت مان انت
بئے برمش ے لہتے وھدے شیتانی کن ے
یا ناں شیتان ے لہتے وھدے بئے برمش بئی
بندرے گل ے لہتے روچاں گمیگ ے
یا بندرے گمیگ ے لہتے روچاں گل ے
تئی گد سپا آنتے تیوک ے تئی کمیس چل انت
یا چل انت ے بس شلوار سپاننت۔
بری ہرے جست کتے جست کتے جست کت،
جست کتے جست ، رندے شت

دگه هج بر چه بری هراں چه آهانی کشک کشک بیگه بابت هج چیز ئے جست نه کنان

*****

پرک نه کنت فرقی نمی کُنه

چینچو کسان چُش کاجاء وژء
چینچو مَزَن چُو گیابانء بلاء وژء
په هر وژ ما توامیں یک کَدء انت
وهدئے کَنڈ یلء کُشیں
چنے ازگار چُش بادشاهء
نیزگار چو پنڈ وگراں

منے هردونینانی ارزشت یک انت

وهدئے که کَنڈ یلء کُشیں

سهر به بنیں ،سیاه اگان نارنجیبه بنیں

زرد به بنیں یا که اسپیت به بنیں

توامیں یک وڈنیں

وهدئے که کَنڈ یلء کُشیں

شر، بلکیں راهی همش انت

که ڈراهیں چیز په گوم ء گینگ به بنت
اش انت که هدا هدادستان به رسین ایت

کَنڈ یلان به کشینت

*****

آشک بیگ

عاشق شدن

چه ہماوہدئے کہ آشک بیتان
گیشتر موہ رست! داں کہ بال بکنان۔

گیشترین موہ! داں کہ بال بکنان! پدء ازمین! سرا بکیان
ءائے سک شرانت

ہرکس! بال کنگ! ماں زمین! سرا کپگ! چانس نیست انت
توائے چانس منان بکشاتگ۔
منت واراں

*****

چیزاں کہ من نگشتاں

چیزہایی کہ نگفتم

وہدئے کہ گرنچی پہ روگ! نیت! بست۔
نگشتوں: منی لادٹوک، ائے کار! مکن۔

نگشتوں: واترکن یک رندئے پد! منان موہ بدہ

وهدئے جستى كت . مناں آ دوست بيت اگان ناں . من وتي ديم تھار كت
 ھني آ شتگ، ء من
 دراهين چيز كه نگشتگان اش كنگان اش

نگشتوں: مني لاڏوڪ مناں بڙن انت چيا كه من هم ميار باراتاں
 نگشتوں: اڳ جنجالاں ڪر ٻڪنيس ، چيا كه دراهين چيزاں كه ما لوڻگ ء اين آ چيز مهبت ء
 وپاڪنگ ء وهدانت
 گشتوں: اگان تو وتي راه گچين ڪتگ . ما ننتي ديم ء مان نه تراں
 ھني آ شتگ ء من
 آدراھين چيز كه نه گشتگ اتاں . اش كنگان اش .
 آ من امبازاں نه ڪپت ء آئي ء ارس سپا نه كت انت

نگشتوں: اگان تومبئے ، مني زندگي ء هيچ مهنا نه بيت انت
 پگر ڪنگ ء اتاں چه ڈراھين آ لئيپاں هلاس بيان
 بلئے ھني تھنا ڪارئے كه كت ڪناں

گوش دارگ په دراهين هما چيزاں كه نگشتگ اتاں

نگشت: ھوركو ٽء لڪوش، ڪھوه اڏ ڪناں . گون وت ماں وت ء گپ ء ٽال ڪنيس
 نگشت: سڙڪ چه لوگ ء ڏن سڪ دراج ء بي برمش انت
 گشت: الله ميار ء . سوبين بات ء . هدا تتي پشت ء پناه بات .

آ شت ء مناں تھنا يل داتي ، دانگوں دراهين چيزاں كه نه گشتگ اتاں زندء به گو ازيناں
 چه هما وهدئے كه دوست ء مناں يل ڪتڪ
 ابيد چه راه روگ ء مناں هچ ڪارنيست انت

راه روان دان كه به شموشان

راه روگان

تچگایان.
دير بیگایان.

مني دوست پدء و اتر نه بیت

بلئے من هني
درکء میدانء تچوك بیتگان.